

23. god. 1. broj
2021. g.

ZORNICA

nova

*Sretan i blagoslovljen Uskrs,
te mir i radost u vašim domovima!*

Poštovani čitatelji!

Dobro došli na stranice prvog broja Zornice nove u 2021-oj godini. Pored uobičajenog, prigodnog štiva ove godine javljamo se nekim novim rubrikama, biti će to rubrika za vjeroučenike i rubrika u kojoj želimo učiniti iskorak u „svijet“ i pokazati neke zanimljivosti iz života vjernika u drugim državama. Na 17-oj i 18-oj stranici pozivamo djecu da sudjeluju vjeronauku na „suvremenih“ način, naime vjeročiteljica u Santovu Katalin Molnár Tomašev izradila je digitalni molitvenik za djecu, kojim će vas upoznati naša suradnica Lilla Trubić, a vlč. Gabrijel Barić priredio je za najmlađe čitatelje rebus, dobra rješenja čemo ngraditi. Iskorak koji želimo učiniti u našem uskršnjem broju u stvari vodi vas u poznati grad državave koja nije daleko od nas, radi se o Mostaru i o kapelici Franjevačkog samostana u tom gradu Bosne i Hercegovine. Mnogi su se od vas, prolazeći kroz ovaj grad, zaustavili kod spomenute crkve i možda sudjelovali misnom slavlju koje se održavalo još u kripti koju su franjevci izdradili odmah nakon prestanka rata u BiH. Kasnije se izgradila i kapela sa sjeverne strane crkve koju je ruski umjetnik Aleskandar Zvjagin ukrasio vitrajima, oltarom, ambonom itd., a raspelo koje se nalazi na prvoj stranici ovoga izdanja djelo je Natalije Zvjagine, pozlaćena bronza, iz g. 2001. Pozivamo Vas da budete naši čitatelji i u 2021-oj godini!

Milica Klaić Tarađija

IZ SADRŽAJA:

Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni...	3
Kad je Isus uskrsnuo	4
Križni put – molitve vjernikov u Gradišću	6
Svjetski dan starijih osoba	8
Blaženi László Batthyány-Strattmann	9
2021. godina je Godina sv. Josipa	10
Sakralni elementi stalnog postava u mohačkom muzeju	12
„Neka ova korizma bude sveti preokret u našem duhovnom životu...“	15
Vjeronauk na mobitelu	16
Kardinal Franjo Kuharić	19
Blaženica Ozana Kotorska	20
Baranja naša, voljeni kraj	22
Muzej gradišćanskih Hrvata	24

Molitva uskrslom Gospodinu

Ustani u meni Uskrsli Gospodine,
ti si sišao u smrt svima koje je ona u sebe
pokopala.

Siđi u mene, u sve što je u meni mrtvo,
svemu što čeka na tvoj život i tvoje svjetlo.
Ti si doista uskrsnuo iz groba i mrtve vodiš u
život,

one što su u mraku vodiš u svjetlo,
a grješnike vodiš pomirenju s Ocem.

Ustani i u meni, iz mojih grobova
sve što je mrtvo podigni u život,
moju bijedu u pogled ljubavi,
a moju krivnju u raširene ruke Očeve.

Amen.

Marija Fülöp Huljev

PRED KRIŽEM

Grih si i nepravda,
muka i strpljenje,
tvrdi drivo prez života,
držiš mrtvo tijelo,
nekriivo, raspeto.

Daj nam moći,
daj nam snage
da nosimo svoj križ,
i na putu našega žitka
da najdemo pravi smjer.

Naslovna: Raspelo djelo je Natalije Zvjagine,
Kapelica Franjevačkog samostana u Mostaru

Omot: Sveti Josip s malim Isusom.
Crkva Belvárosi (Džamija) u Pečahu

Stručni savjetnik: vlč. Ladislav Ronta

Fotografije: Akoš Kolar, Lilla Trubić, Marija Fülöp Huljev

Omot: Tomislav Tarađija i Akoš Kolar

Priprema za tisak i tisak: Croatica

Urednica: Milica Klaić Tarađija

Osnivač i nakladnik: Zaslada Zornica

Adresa uredništva: 7639 Kökény, Kossuth Lajos 10/b.
Mobitel.: 06/30/4110461

E-mail: zornicanova@gmail.com, milica40@freemail.hu

HU ISSN 0866-5788

Čitajte nas iz tjedna u tjedan na portalu zornicanova.hu

Támogatók:

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KOMMUNIKÁCIÓNAK TÁMOGATÁSAVAL

2020.

MIGRÁLÓSULT MAGYARORSZÁG
KOMMUNIKÁCIÓNAK TÁMOGATÁSAVAL

2020.

Vjerujem u uskrsnuće tijela i život vječni...

Uskrs koji mi kršćani slavimo blagdan je života, vječnog neuništivog života koji je Bog dao čovjeku. Čovjekov život pripada višem redu života. Ako se čovjek i razvio iz već nekog postojećeg života, čovjek je postao tek onda kad ga je Stvoritelj učinio dionikom svojeg, božanskog života. Po duši koju je dobio od Boga, čovjek mu je postao sličan, a time i besmrтан. Po tijelu dijelimo sudbinu ostalih zemaljskih stvorova. A kad nam u tijelu ne može više boraviti duša, vraća se onom od koga je i izišla. Svi želimo živjeti što bolje, duže i sretnije! Ta žed za životom ne napušta čovjeka ni kad osjeti da mu život izmiče. a svima nam „valja umrijeti, to je vječna uredba” (Sirah 14,17)

Pisac August Šenoa (1838. – 1881.) na samrtnoj posteli u svojoj 43. godini života, molio je prisutne: „Ne dajte mi umrijeti, imam još toliko toga reći.” Nisu mu ispunili želju. Ne zato jer nisu htjeli, nisu mogli. Čovjek je htio i pokušava izbjegći smrti, ali ne može: „Jer za sve postoji jedan ulazak u život, a tako i jedan izlazak” (Mudr 7,6).

Ako ne možemo vječno živjeti na zemlji, mogli bismo i trebali bi, ovaj život učiniti boljim i plemenitijim.

Viktor Hugo (1802. – 1885.), opraštajući se od Honore de Balzaca (199. – 1850.) koji je živio samo 51 godinu, rekao je za njega da mu je život bio „ispunjen više djelima nego danima”. I engleski filozof i državnik Jon Lobok držao je da se „život mora mjeriti po mislima i djelima, a ne po vremenu.” Ova se misao može pročitati i na spomeniku književniku Branimiru Čosiću (1903. – 1943.) koji je umro u svojoj 31. godini.

Isus Krist nam pomaže da poslijem smrti prijeđemo u vječni život, u kome bivaju ostvarene sve čovjekove nade, u punini života, u nebu.

On je došao na ovaj svijet kao i drugi ljudi, rođenjem. I završio je svoj život kao i drugi ljudi, smrću, pokopan, ali nije ostao i istrunuo u grobu, kao drugi ljudi. Treći je dan izišao iz groba, uskrsnuo je.

„Raspet, umro i pokopan, treći dan uskrsnuo od mrtvih.” „Ovu kršćansku istinu vjere (dogmu) mnogima nije lako prihvatiti. Poslijem smrti sve je gotovo; što je bilo, bilo je, nema više. Nitko nije izišao živ iz groba”. Ovakve i slične misli iz našeg vremena, malo se ili ni malo ne razlikuju od nekadašnjih, kako ih Biblija navodi: „Nema lijeka kad čovjeku dođe kraj. Još nije poznat tko bi se iz podzemlja izbavio. Iz naše smrti nema povratka, zapečaćeno je, i nitko se ne vraća.” (Mudr 2,1-5)

Nacrtala prof. Ana Šnajderić. Izvor: arch: Zornica

Na Veliki petak i Uskrs raspliću se: smrt i život, poraz i pobjeda, strah i radost, mržnja i smirenost, zlo, grijeh i oprštanje.

Za Isusove učenike koji su ga poštivali, Veliki petak je bio dan poraza, učitelj uhvaćen i osuđen. Svi ga učenici ostave i pobegnu (Mt 26,56)

Prva strana uskrsnuća je kad Krist kaže: „Ja sam uskrsnuće i život” (Iv. 11,25). Druga stana uskrsnuća je naše uskrsnuće. Jer je Bog postao čovjekom, raspet, umro i pokopan „radi nas i našega spasenja”, da nama, ljudima, omogući vječni život.

Isusu Kristu na čast, sagrađene su mnoge crkve i hramovi, bazilike i katedrale. Ni jedna od njih nije Isusova grobnica, mauzolej, a u svakoj crkvi na Veliki petak, subotu i Uskrs vjernici s poštovanjem se sjećaju trodnevnog Isusovog „Božjeg groba”. Na mjestu gdje je Isus pokopan, sv. Helena je 335. godine sagradila crkvu Sv. Groba. Više puta je rušena i ponovno građena. Sadašnja crkvica Sv. Groba nalazi se unutar jedne veće crkve. Čuvari ovog svetišta dočekuju hodočasnike riječima: „Gospodin je uskrsnuo iz ovog groba! Nije ovdje! Evo mjesta gdje ga položiše!” (Mk 16,6).

Uskrs je blagdan radosti, ako se uz lijepo običaje, šarena jaja i čestitke, otvorimo svoje srce i dušu Bogu i čovjeku. Uskrs je kao i svaki kršćanski blagdan, kada

slavimo ako iskažemo svoju vjeru u Isusa Krista osobnom molitvom i zajedničkom Božjom službom. Ako poštujem druge ljude, mlade i starije, ne samo one s kojima živimo i srećemo se, dionici smo božanskog uskrsnog dara, milosti Božje. „Tako neka svjetli vaša svijetlost pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji na nebesima“. (Mt 5,16)

Na blagdan Isusovog uskrsnuća podsjećaju nas šarena jaja, čestitke, uskrsna svijeća, a najviše radosni kršćani koji su obnovili svoju vjeru i nadu u Isusa Krista i nastoje svoj mir i radost prenijeti drugima. Ovo su vanjske opće poznate oznake Uskrsa. Naše sjećanje i vjera u Isusa Krista koji je treći da uskrsnuo poslije smrti izišao živ iz groba, duša su i srce uskrsnog blagdana.

Stoga, čitateljima Zornice nove želim; da se okoristite štivom na svom materinskom hrvatskom jeziku kao poveznici sa svojim matičnim narodom u domovini Hrvatskoj. Za produbljivanje svoje vjere, učvršćivanje u prijateljstvu s Bogom, čuvanjem svog materinskog jezika, kako bi ste se međusobno više voljeli, poštivali i sačuvali svoj katolički i hrvatski duh. Tako izgrađena duha i srca moći će puno više voljeti i poštovati sve koji su oko vas, drugi i drugačiji. Živjeli!

Uskrsnu Isus kako je rekao! Aleluja, Aleluja! U ranu zoru uskrsnu! Aleluja! Aleluja!

Dragi prijatelji! Dragi narode Božji, Neka Vam je blagoslovjen i radostan Uskrs. Svi Hrvati i Hrvatice u Mađarskoj budite blagoslovljeni i radosni. Mađarski dobrosusjedski narode neka Vas prati mir i dobro i velika uskrsna radost.

U Vinkovcima 2021.

Marko Bubalo, svećenik

Križ

Između Velikog petka i Uskrsa razmišljamo o muci, smrti i Isusovu uskrsnuću. Za pogansku kulturu KRIŽ je bio drvo sramote i najsramotniji oblik smrtne kazne. Isus je smrtnu kaznu odtrpio razapinjanjem na križ. Trpljenje, smrt, Bog, stvarnosti su koje često izbjegavamo i prešućujemo.

Tajna križa je nešto što razlikuje kršćanstvo od svake druge religije. Za one koji vjeruju u uskrsnuće, križ i trpljenje dobivaju sasvim novo značenje. U početku se križ svečano nosio u liturgiju s procesijom, a nakon svečanog ulaza stavljao u blizinu oltara. Od 11. st. križ ostaje trajno na oltaru. U korizmenim danima raskošni i umjetnički križevi su se zastirali, a na Veliki petak častili i opet otkrivali. Već od prvih kršćanskih vremena križ se upotrebljavao i kao ukras oko vrata. U tradiciji našeg naroda duboko je ukorijenjen običaj da svaka kršćanska obitelj stavlja križ na vidno mjesto u svom domu.

Kad je Isus uskrsnuvo

Kad je Isus uskrsnuvo,
Hvaljen budi, Gospode.
(*Poslije svakog novog stiha
gornji stih se ponavlja.*)

Smrt i pakov pridobijo,
A na nebu svi andeli,
Postadoše sad veseli,
Kad u limbu otidoše,
Tamo grišne duše viđe,
I raj njima on otvara,
I mesto njim on pripravlja,
Gabrijelu on otide,
Apostole svoje viđe,
I njima mir odma' daše.
Jer ni oni još ne znaše,
Da je Isus uskrsnuvo.
Ukaza se zatim Majki,
I Mariji Magdaleni.
Sad Marija i Divica,
I nebeska nam Kraljica,
I mi se s njom veselimo,
I Isusa svi slavimo,
Sad nebesa sva sivaju,
U njima andeli pivaju,
Veseli se sad Marija,
Isusova Majka mila,
Sad radosno pokleknimo,
I Isusa svi molimo.
Radujte se svi grišnici,
Adamovi tužni sinci
Isusa sad slavite,
Jer ga smrćom pobidite.
Hvala tebi, o Isuse,
Aleluja, hvaljen budi, Gospode.
(*Poslije svakog novog stiha
gornji stih se ponavlja.*)

Spasitelj naše duše,
Svi se mi sad molimo,
Gri' na prosti, to želimo,
Dajmo hvalu za sve muke,
Pobodene noge, ruke.
I za prsa probijeni',
A sad evo uskrsna.
Veselte se svi kršćani,
O, Isuse, ostaj s nama.

Pribilježio Đuro Franković.
(Rukom pisano u molitveniku
Mariške Šajić r. Janjić, Kaćmar, 1920.)

Crkva Svetog Ladislava u Foku (Drávafok)

Izgrađena je 1949. godine. Selo se nalazi južno od Sige-
ta, u susjedstvu Bogdašina. Prema popisu pučanstva iz
2001. godine 3,7% žiteljstva izjasnilo se pripadnikom
hrvatske narodnosti. Crkva kao filijala potпадa Bog-
dašinu, a Bogdašin je priključen Šeljinu i vlc. Jozi Egri-
ju. Misa se održava svake treće nedjelje u 9.00 sati, za
vrijeme korizme redovito se moli križni put, a proše-
nje tj. bučura je na spomendan svetog Ladislava, za-
štitnika crkve.

Kako je većina dana, Kortezne zimsko vrte se nije bilo moguće posetiti, ali i u drugim vremenima, kada su učenici učili o vrtu, a učitelji su iznosili predavanja i edukaciju u formi pravog avansa. Skoro svaki dan, muzikanti vreću kod nekog učitelja ili skupljaju skrivena na poslovima** pa tu je treba nazvati, prenesi učenika u vrt, i učenici će učiti od njega. Kortezov fakturirani, početni hundreduvaljek dinara, koja jekuhala ili učenikova kruška, vodilja u vrt, a tamo je vrt. Vrsteš slovenske napravljene bi u kameni kroševi, da potraže podzemje. Zemlja je našla radnici, radnici su je kopravali, a dečki su uigravali mizane i stolje-krise.

* * * * * vecemre dnadne

Prova

Izraspi 5 jāja i dva deci
bedrā ko nāpiķot". Do-
dawati, vāl-
stātāmējā.
Izraspi dva
deci mīlka i de-
i p u sā ja 2
deci plēšņo-
brātīna i tū de-
ca lukturumog
brātīna i kām
kāmītīm bi-
karēne. Istiti u
tepija, eogā
nadročkan**
kālikēnem
pekmēna kolko
la vāl, a mo-
da vāl pre-
metā.

Uskrsni blagoslov jela kod kuće

S obzirom na novonastalu situaciju hrvatski biskupi dozvolili su da se uskrsni blagoslov jela može obaviti u kućama i za to su ovlastili glavu obitelji ili jednog od ukućana. Blagoslov je najbolje obaviti kod uskrsnog doručka ili ručka kad je cijela obitelj na okupu. Blagoslov se može obaviti na sljedeći način:

Uime Oca i Sina i Duba Svetoga

U skrsli Gospodin, koga su učeni

Oskišti Gospodin, Koga su učenji prepoznati u tornjenju kruha, prisutan je sada i u našoj obitelji „jer gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima”. Pomolimo se stoga kako nas je naučio Isus Krist:

Oče naš..., Zdravo Marijo..., Slava Ocu...

Pomolimo se:

Bože, ti si po smrti i uskrsnuću svoga Sina Isusa Krista obnovio ljudski rod i cijeli svemir.

Izlij obilje svoga blagoslova na ovu hranu i piće
da nam bude znak uskrsne obnove.

Daj da svi koji je blaguju ustraju u tvojoj milosti i uvijek žive kao novi ljudi.

Po Kristu Gospodinu našemu:

Amen

(Križajući se:)

Blagoslovio nas svemogući Bog,
sačuvao nas od svakoga zla i priveo nas u život vječni.

Amen

Žganci

Iako je prošla korizma, možete pripremiti jelo koje se često našlo na stolu naših prabaka i baka ne samo za vrijeme korizme. Radi se o žgancima koji se ovaj put serviraju u mlijeku. Način pripreme preuzet je iz posebnog priloga Glasa Slavonije od 15. 02. 2015. godine koji je sastavljen u suradnji sa udrugom Šokačka grana iz Osijeka. Šokačka grana često priređuje druženja uz kušanje jela koje su pripremali i jeli naši stari.

Žganci na mliku

Ulići u ranjliku/šerpu/ dvi litre vode i pustiti da uzuva. Dodavati polako tri frtalja/četvrt/ kile kukuruznog brašna i stalno mišati. Kuvati na laganoj vatri jedno pola sata uz stalno mišanje. Vruće izgrabiti u porculansku žđelu/zdjelu/ i politi vrelim mlijekom.

Dobar tek!

Križni put - molitve vjernikov u Gradišću

Križni put moli se petak, kada se spominjamo na Jezuševe muke. Molitveni dio križnoga puta stoji od priступne molitve, zatim od 14 molitvov kod svake štacije, a kot zaključak slijedi završna molitva na kraju spominjanja. Svaka molitva pred štacijom počinje se prošnjom duhovnika. „Mi tebe molimo i dičimo, o Ježuše Kristuše” čemu se uključuju vjernici: „Ar si svojim svetim križem svit otkupio”. Zatim slijedi za svaku pojedinu štaciju odredjeno premišljavanje i molitva vjernikov. Ove molitve vjernikov imaju dvi varijacije u molitveniku „Kruh nebeski”. Koja varijacija se moli, to visi od mjesta križnoga puta, od termina spominjanja, od farnika, od vjernov, od dosadašnji običajev vjerskoga kraja. Nudim vam prvu varijantu, ka malo opširnije, otvoreniye približava Ježuševoj muki i strpljenju i vjerničkoj pokori.

Prva štacija: Ježuša odsudjuju na smrt.

O Ježuše! Ti si čisto nekriv, ali ja sam kriv. Ti zimlješ na se onu kaštigu, ku sam si ja zasluzio. Iz dibine srca ti hvalim za tvoju neizrečenu ljubav i milosrđnost. Daj mi milost, da i ja strpljeno primim krivi sud i progonstvo, ter se ovako izbavim odsudjenja na vjekovječne muke. Amen.

Druga štacija: Ježuš zimlje na se križ.

Predragi Spasitelj Ježuš Kristuš, ti si dragovoljno na se zeo križ, koga su ti pripravili moji grihi i grihi cijeloga svita. Daj mi milost da očutim teško brime svojih grijhov, i da se za nje spokorim. Obićem ti, da će svagdar strpljeno nositi svoj križ. Amen.

Vlč. Štefan Dumović

Treta štacija: Ježuš upade prvi put pod križem.

Mili Otkupitelj! Moji grihi su bili uzrok, da si ti tako izmučen skupaspao pod križem. Dopusti, da ti se stati pomorem s ljubavom svojom, milovanjem i čvrstim najperzimanjem. Već te nigdar neću s grihi rastužiti i zban-tovati. Amen.

Četrta štacija: Ježuš se sastane svojom Majkom.

Predragi Ježuše! Prosim te za onu tugu, ku si podnesao, kad si se na križnom putu sastao svojom Majkom. Udi li mi pravu pobožnost k svetoj Majki tvojoj. A ti, prežalosna Majka, pomozi mi, da se svagdar rado spominam s muke Sina tvoga, i da po njoj dojdem u nebo. Amen.

Peta štacija: Šimon Cirenski pomaže Ježušu nositi križ.

O dobari Ježuše! Bar bih ti ja bio mogao pomoći nositi križ! Ali ti veliš: „Čagod ste učinili jednomu izmed ovih najmanjih bratov, meni ste učinili!” Nut, ja će rado pomoći po mogućnost nevoljnemu bližnjemu. O, daj mi pravu ljubav bližnjega. Amen.

Šesta štacija: Veronika daje Ježušu rubac.

Predobri Ježuše, ki si smrtnim potom lica svojega meni spasio žitak, povrni duši mojoj onu lipotu, ku je primila pri svetom krstu. Omekšaj moje srce i pretisni u nje tako diboko tvoje sveto mučno lice, da svenek s ljubavom i skrušenim kajanjem mislim na nje. Amen.

Sedma štacija: Ježuš opade drugi put pod križem.

Ljubljeni Ježuše! Ti opet padaš pod teškim brimenom križa. Prosim te za one boli, ke si očutio kod ovoga padanja, podigni me iz grijhov mojih, i ne daj da još kada zapadem u nje. Povekšaj mi ljubav da se ništ ne zgledam na albove i trude, ki mi tako poteškuju put u nebo. Amen.

Osma štacija: Ježuš govori plačućim ženam.

O Ježuše, ja spoznavam, da bi se morao plakati nad sobom i nad svojimi grihi. Ali moje srce je k tomu pretvrdio i premrzlo. O, omekšaj i ražari je, da se bar prik toga iskreno turobim i žalujem, da sam svojimi grihi zavr-gao ljubav tvoju. Amen.

Vjernici pri molitva križnoga puta u Undi

Deveta štacija: Jezuš upade treti put pod križem.
Premili Jezuše, ki si od silne muke i po treti put upao pod križem, ali se opet podignuo i objamio teški križ, da dovrši za me aldov, daj mi jakost i stalnost, da s strahom i trepetom mislim na spasenje duše svoje, i da me brime grihov ne pehne u dibinu pakla, odakle nij spasenja. Amen.

Deseta štacija: Jezušu pratež svlaču.

Nekrivični Agnjac Božji! Kako je bolilo tvoje prečisto srce, kad su te do gola svlikli. Udili mi milost, da i ja svličem iz sebe staru zloću, tijelovnu nasladnost i grišna poželjenja. Za tvoju srdačnu bol te prosim, oprosti mi sve, ča sam kada proti(v) svetoj čistoći tijela i duše zaglišio, i očuvaj me u budućnosti od onoga griha, koga ti tako strašno kaštiguješ. Amen.

Jedinajsta štacija: Jezuša prebijaju na križ.

Ne dopusti, o Jezuše, da aldov, koga si ti prikazao na križu i koga svaki dan ponavljaš u svetoj maši, zgubljen bude nad mojom siromašnom dušom. Zakri me u tvoje krvave svete rane i preporuči me u milosrdnost Oca svoga. Stresi me na nutri strahom božjim i daj, da svagdar obladam svoja grišna nagnjenja. Amen.

Dvanajsta štacija: Jezuš umira na križu.

Mili Jezuše, izdahnuo si na križu, dokonjao svoje djelo. Oglej se milostivno na me, dite tvoje, ko još čeka smrtna

borba. Za tvoju pregorku smrt te prosim, udili mi srićnu skradnju uru. Okripi me tvojim presvetim tijelom, kad mi bude projti iz ovoga svita. Daj, da jednoć s križem u ruki umrem u milosti tvojoj. Amen.

Trinajsta štacija: Jezuša znimju s križa.

Rastužena Majka Jezuševa i moja Majka! Prosim te za onu preljutu bol ku si pretrpila, kad si primila u krilo mrtvo tijelo božanskoga Sina, primi i moju dušu po smrti u tvoje materinsko krilo. Amen.

Četrnaesta štacija: Jezuša polažu u grob.

Mili Jezuše, početnik života, daj, da na tvojem grobu umrem grišnomu svitu i grišnim poželjenjam i se zbudim na novi kripostan žitak. Prosim te, peljaj i mene kroz škurinu groba k veselomu goristanju, da te budem u nebeskoj diki gledao i ljubio na vijeke. Amen.

Ljetos u Korizmi preživimo jaču tjelesnu i duševnu „karantenu”, zbog epidemije Coronavirusa 19. – ali ova izolacija človičanstva nudi nam i nove mogućnosti. Nudi nam dublje razmišljavanje i premišljavanje o osobnom i vjerskom životu, približavanje duhovnomu dobru i po pomoću poruke križnoga puta.

Sastavila: Marija Fülop Huljev
Izvor: Molitvenik: „Kruh nebeski“
(Izdavanje Apoštolskoga Administratura Gradišća,
Željezno 1957. ljeta.)

Svjetski dan starijih osoba

Ustanovio Sveti Otac Franjo

Papa Franjo je 31. siječnja u Vatikanu objavio da će se jedan dan diljem svijeta posvetiti stariim roditeljima i starijim osobama. Biti će to 4. nedjelja u mjesecu srpnju, ove godine je to 25. srpnja, jedan dan prije blagdana sv. Joakima i Ane, Isusova djeda i bake (26. srpnja). Papa je tom prigodom rekao:

„Draga braćo i sestre, prekosutra, 2. veljače, proslavite ćemo blagdan Prikazanja Gospodinova u hramu, kada su Šimun i Ana, oboje u poodmakloj dobi, prosvijetljeni Duhom Svetim, prepoznali Isusa kao Mesiju. Duh Sveti i danas kod starijih osoba nadahnjuje misli i riječi mudrosti: njihov je glas dragocjen jer pjeva hvale Bogu i čuva korijene narodâ. Podsjecaju nas da je starost dar i da su bake i djedovi spona koja povezuje naraštaje kako bi se mladima prenijelo iskustvo života i vjere. Bake i djedovi su često zaboravljeni, a mi zaboravljamo to bogatstvo čuvanja korijenâ i prenošenja. Zato sam odlučio ustanoviti *Svjetski dan baka i djedova i starijih osoba*, koji će se slaviti svake godine u Crkvi na četvrtu nedjelju u srpnju, uoči spomena svetih Joakima i Ane, Isusovog djeda i bake. Važno je da se bake i djedovi susreću s unucima i da se unuci susreću s djedovima i bakama, jer – kako kaže prorok

Joel – bake i djedovi će sanjati pred svojim unucima, imat će snove [velike želje], a mlati, uzimajući snagu od svojih djedova i baka ići će dalje kroz život, proruskujući. A upravo je 2. veljače blagdan susreta baka i djedova s unucima”.

Istaknuta slika: <https://metropolita.hu/2020/07/szent-anna-es-szent-joachim-julius-26/>
izvor: internet

Crne pisanice

Pisanice sam na Vuzem (Uskrs) se pisalo jel onda je Isusova muka. Kad so Isusa ganjali, onda Isus kazal Mariji nek pokupi one pisanice što je delala i nek dene u košara, al jest ništ nije dela.

I so se na put krenoli. A Židovi so nje iz daleka pratili. Onda Marija kazala Isusu da

– Židovi odma ćo nas stići.

A Isus kaže Mariji:

– Ne boj se ništ, sad ćemo ziti na planinu, a oni budo išli za nama gore.

I to je kazal:

– Majko, sad iz košara pisanice na se strana pokoturaj.

I onda so se krenoli gore k rezulji (šumi), a Marija se ogledala i kaže Isusu da:

Mam ćo nas stići!

A Isus kaže:

– Majko moja, sad idi, i ćemo stati pod onu veliku vrbu.

I Isus kaže vrbi:

– Pušći grane na zemlju, dole! – i tak so se oslobođili, zato je žalosna vrba.

Isus kazal da njegve pisanice so crijene jel to njegovu krv znači. A crne so Majke žalosti i boli, jel Majke lice se potamnilo od boli i velike žalosti, i zato so pisanice crne.

Đuro Franković: Pučka biblija

Ilustracija: <https://emedjimirje.net.hr/vijesti/drustvo/3003129/zanimljiva-radionica-crne-medimurske-pisanice-dici-na-visu-razinu/>

22. siječanj

Blaženi László Batthyány-Strattmann

Blaženi László Batthyány-Strattmann, mađarski liječnik, „doktor siromaha”, rođen je 28. listopada 1870. u Dunakilitiju (županija Győr-Moson-Sopron, sjeverozapadna Mađarska), u glasovitoj aristokratskoj obitelji, kao šesti od desetorice sinova. U šestoj Lászlóvoj godini obitelj je preselila u Austriju. Njegov otac prešao je na protestantizam kako bi se mogao oženiti drugom ženom, a majka mu je preminula kad je imao 12 godina. Studirao je u Beču i zanimalo se za mnoge stvari (kemija, fizika, filozofija), posebno za umjetnost (književnost, glazba), a po očevoj želji studirao je agronomiju. László (Ladislav) je međutim shvatio da želi postati liječnik i pomagati ljudima, a to je želio još kao dječak. Stoga se 1896. posvetio studiju medicine na bečkom sveučilištu i stekao 1900. liječničku diplomu. Dok je studirao medicinu, učvrstio je i svoju vjeru. Oženio se 1898. groficom Marijom Theresijom Coreth, ženom duboke vjere i u sretnom, skladnom braku dobio trinaestero djece. Obitelj Battány svakodnevno je odlazila na misu i molila krunicu. Doktor László otvorio je 1902. bolnicu s 25 kreveta u Kitseeu (hrvatski Gijeca, Burgenland/Gradišće), a početkom I. svjetskog rata proširio bolnicu na 120 kreveta. Nakon smrti svoga strica Ödöna, naslijedio je 1915. dvorac u Körmentu (županija Vas, zapadna Mađarska), naslov hercega i prezime Strattmann.

Preselio je 1920. s obitelji u Körment, nastavio tamo sa svojom liječničkom praksom i dobio nadimak „doktor siromaha”. Umjesto novčane naknade molio je svoje pacijente da za njega izmole po jedan Očenaš. Siromahe je liječio besplatno i oni su kod njega uvijek imali prednost. Besplatno su dobivali i lijekove. Specijalizirao je kirurgiju i oftalmologiju, stekao veliki ugled kao oftalmolog u Mađarskoj i inozemstvu, a jedno krilo dvorca pretvorio je u oftalmološku bolnicu. Čovjek duboke vjere, brinuo je ne samo za zdravlje svojih pacijenata već i za njihovu dušu. Prije svakog liječničkog

tretmana i operacije molio je dragog Boga za blagoslov i suradnju. Svakom svojem pacijentu na odlasku je poklonio duhovnu knjigu „Otvori svoje oči i vidi” te Isusovu sliku. Svoj imetak smatrao je Božjim darom za pomoći siromasima i nevoljnicima. Njegova obitelj bila je

primjer pobožnosti, sreće i blagoslova. Zbog njegove dobrote i nesebičnosti već su ga za života smatrali svetim, i njegovi pacijenti i suradnici i članovi obitelji. Preminuo je u Beču, 22. siječnja 1931, od tumora na mjeđuhru, nakon 14 mjeseci patnje. Doktor László Battány-Strattmann pokopan je u obiteljskoj grobnici u Güssingu (Burgenland). Blaženim ga je imenovao 23. ožujka 2003. papa Ivan Pavao II. Inicijativu za njegovu beatifikaciju pokrenuo je 1982. biskup Eisenstadta Stephan László, po majci Gradišćanski Hrvat. <http://zupajastrebarsko.hr/svetac.asp?id=155>

Molitva u čast Presvetih Rana Isusovih

Klanjam se ranama Tvojim svetim Čela,
u dubokoj tuzi i boli,
neka ti svaka moja misao,
pokazuje koliko te volim.

Klanjam se ranama Tvojih svetih Ruku,
u dubokoj tuzi i boli,
nek ti svaki posao mojih ruku,
pokazuje koliko te volim.

Klanjam se ranama Tvojih svetih Stopala,
u dubokoj tuzi i boli.

Nek ti svaki moj korak,
pokazuje koliko te volim.

Klanjam se rani Tvoj Presvetog
Srca,
u dubokoj tuzi i boli.
Nek ti svaki otkucaj mog srca
danasm,
pokazuje koliko te volim. Amen

*Ilustracija: U sukidskom groblju.
Snimio: Akoš Kolar*

2021. godina je Godina sv. Josipa

Sveta Stolica objavila je još početkom prosinca 2020. godine apostolsko pismo pape Franje koje nosi naslov „*Patris corde*” (Očinskim srcem) budući da je prije 150. godina proglašen sveti Josip zaštitnikom sveopće Crkve.

Papa Franjo ovako opisuje sv. Josipa: ljubljeni otac, otac pun nježnosti, poslušni otac koji prihvata; otac kojeg resi kreativna hrabrost, marljiv, uvijek u sjeni. Prije 150 godina blaženi Pio IX. odlukom potpisanim 8. prosinca 1870., stavio je katoličku crkvu pod zaštitu svetoga Josipa. O svetom je Josipu mnogo toga napisano i izrečeno: *Sv. Matej kaže za njega da je bio pravednik, što znači kreposten i svet muž. Živio je skromno u gradiću Nazaretu u pokrajini Galileji na sjeveru Palestine i svojim radom je uzdržavao sv. Obitelj. Sv. Josipa nazivaju i štamljivim svecem, jer evanđelja ne prenose niti jednu jedinu riječ koju je on izgovorio. Ali to ne umanjuje njegovu ulogu koju mu je Bog povjerio u djelu spašavanja čovjeka i u odgoju Njegovog Sina.*

Prema Evanđeljima, bio je iz Davidove kraljevske dinastije, te je po njemu i Isus postao Davidov potomak. Često se postavlja pitanje je li Josipovo očinstvo samo „takozvano” ili je stvarno. Papa Ivan XXIII. u buli „*Redemptoris custos*” govori o pravom i stvarnom Josipovom očinstvu, ali to očinstvo ne izvodi po biološkom začeću nego po prihvaćanju. U evanđeljima je Isus četiri puta nazvan Sinom Josipovim – Josip je bio zakonski Isusov Otac. U litanijama sv. Josipa, imamo zaziv „Pokrovitelju svete Crkve”. Papa Pio IX.

proglašio je sv. Josipa 1870. godine zaštitnikom sveopće Crkve, proglašen je nadalje zaštitnikom mnogih suvremenih država poput Kanade, Meksika, J. Koreje, Perua, Kine, Vijetnama, Austrije, Belgije, a među njima i Hrvatske. Hrvatski Sabor proglašio je sv. Josipa zaštitnikom Hrvatske domovine 1687. godine na svom zasjedanju 9. i 10. lipnja i na poticaj zagrebačkog biskupa Martina Borkovića. U protokolu Hrvatskoga sabora iz tog vremena na latinskom jeziku je zapisano: „*Sveti Josip, Krista Spasitelja vjerni branitelj, Djevice Bogorodice djevičanski zaručnik, za posebnog zaštitnika Kraljevine Hrvatske u Državnom saboru godine 1687. od redova i staleža jednoglasno je odabran*”. Kardinal Franjo Kuharić je 19. ožujka 1987. g. proglašio Godinu sv. Josipa, a na zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije 2008. sv. Josip proglašen je zaštitnikom Hrvatske. Povodom 150. obljetnice biti će održana misna slavlja, prigodne propovijedi, pobožnosti, tribine. Sv. Josipa štovali su mnogi sveci, u katoličkoj crkvi slavi se 19. ožujka, a sv. Josip Radnik 1. svibnja. Sv. Josipu posvećen je i mjesec ožujak, a kao njegov dan posvećena mu je srijeda. Proglašen je i zaštitnikom grada Karlovca u kojem se nalazi Nacionalno svetište njemu posvećeno.

<https://www.svetijosip.com/index.php/sweti-josip/o-svetom-josipu>

https://www.zupa-svjosip-losik.hr/hr/article/1695/godina_sv_josipa

<https://www.svetijosip.com/>

Sveti Josip

Ime je njegovo veoma popularno kod Hrvata u Mađarskoj

Ono se javlja u ovim oblicima: *Josa, Joso, Jocika* (Bunjevci), *Jozza, Joka, Jokan, Joca* (Šokci u Santovu). U Baćinu: *Jozat, Jozina*, u Podravini: *Jozo, Jozina, Joka, Joška, Joške, Joži* u Gradišću: *Joško, Jozef*, u baranjskih Hrvata: *Jozza, Jozip*, dok u pomurskih i gradišćanskih Hrvata *Jožef*, u Senandriji *Jožo, Joco*.

U Santovu prezimena izvedena iz imena Josip su i ova: *Jozić, Jozin*, u pečuških Hrvata: *Jozipović*. Nadimci u Baćinu pak mogu biti: *Jozatoavi, Joazini*, u Kukinju i Semartinu: *Jozini*. Supruga Joze u Podravini zove se: *Jozinica ili Jozinovka*. Sveca naši Hrvati nazivaju: *sveti Jožef* u Zali, u Podravini i Gradišću *sveti*

Jozep u Baćinu sveti Jozif u susjednom Dušnoku sveti Jozip u Salanti i Semartinu sveti Josip. Blagdan se zvaše: *Josipovo*, u Podrvini *Jožefovo*, u Pomurju *Jozefovo*.

U srednjem vijeku sveti Josip nije slavljen u tako velikoj mjeri kao kasnije, pa i u naše dane. Božićni su blagdani i tradicija vezana je prvenstveno uz Mariju i Isusa, pokoran Josip skromno stoji u tamnom kutu betlehemske štalice. Naime, Crkva je smatrala da bi misterij Josipa jednostavniji vjernici krivo shvatili. Iz srednjovjekovne sakralne umjetnosti manjkaju, malte ne u potpunosti, prikazi u kojima se uveličava njegova osoba. Razni mađarski kodeksi pišu o njemu samo jezgrovitko i šturo.

U ožitvorenju kulta svetog Josipa prednjačili su franjevci. Papa Siksto IV., koji je u papinsku stolicu po-

dignut iz redova franjevaca, imen dan sveca zvanično je promovirao blagdanom. Nakon papinskog odobrenja i drugi redovi sudjeluju u proširenju kulta svetog Josipa. U tomu je najzaslužnija bila sveta Terezija Velika.

Kult svetog Josipa u dvoru Habsburgovaca ojačao se u 17. stoljeću, zahvaljujući njihovoj španjolskoj i karmeličanskoj vezi. Kralj Leopold je naime, kada je kasnilo rođenje prijestolonasljednika, svu svoju nadu položio u svetog Josipa. Tada je iznenadio svoju okolicu, naime za ime svog sina birao je ime sveca. Na taj način sveti Josip postao je patron njegova djeteta. Na taj način u Srednjoj Europi počela je moda davanja imena djeci. Ime Josip najprije se proširilo u krugovima artistokracije, a potom i u puku. Kralj Leopold je cijelu svoju kraljevinu preporučao u zaštitu svetoga Josipa. Svetac je na taj način 1675. postao patron kuće Habsburgovaca, a kasnije zaštitnik Beča (1683.) i Budima (1686.). Oslobođenje Ugarske od Osmanlija djelomice se je pripisalo nebeskom posredovanju svetog Josipa.

U jednoj molitvi od bošnjačkih Hrvata u Salanti također navodi se *sveti Jozip*.

Poslao Bog Gabrijela

*Poslao Bog Gabrijela,
Najsjajnijeg arhanđela
U Nazaretu Djevici,
I Jozipa zaručnici.*

*Jozip je već zaručio
I na ruku prsten dao,
Nit od zlata, nit od srebra,
Već od krvi jaganjčeta.*

Kazivala Marija ŽDRAL, Salanta
Pribilježila Eva ADAM

Na sporednom oltaru lukoviške crkve Josip u jednoj ruci drži Isusa, a u drugoj ljiljan.

Sveti Josip je uostalom zaštitnik: dobre smrti, braka i obitelji, siročadi, odnosno drvodjelja: drvosječa, tesara, stolara, kasnije i radnika. No njegova ikonografska predstava može još biti: u ruci drži palmin list, tesarsko oruđe, odnosno štap, koji je prozelenio. U srednjovjekovnom Marijinskom ciklusu pojavljuje se u pozadini, kao sporedna figura. U umjetnosti baroka dobija svoje pravo mjesto.

Sveti Josip i mali Isus. Snimio: Akoš Kolar u pečuškoj Crkvi Svetog Augustina

U jednoj molitvi sveti Josip gradi bostanac (vrt, odnosno nebeski vrt, znači raj) gdje raste ljekovito cvijeće.

*Sveti Jozep bostanca gradi
De Marija cveće bere.
Ko to cveće bere,
Taj zdrav bio.
Komu bereju,
Tom lek bio.*

Kazivala Margita SZÜCS rođ. PERIĆ, Baćin
Pribilježio Zoltán FEHÉR

U nekim krajevima naše domovine njegov dan obilježava se kao dan početka proljeća.

Pčelari tog dana puštaju pčele iz košnica. Vlasnik pčela ne napušta dom, vjerujući da će se pčele analogno njegovom poнаšanju prilikom rojenja vratiti u svoje košnice.

U Pomurju vjeruje se ako je tog dana lijepo vrijeme, onda će ljeti padati dovoljno padavina. Ako pada kiša, onda će cijelo ljeto biti sušno.

Ako se prije *Jozefa* pojave muhe, tada će se zima nastaviti.

Oče doć Jozip u čarapama, kazuju Semarčani, naime ako svetac stiže u vunenim čarapama tada još neće „donijeti“ toplo vrijeme.

U Semartinu zapažalo se: obično tog dana vraćaju se ptice selice pa su ljudi svojim rukama imitirali let ptica da bi tijekom cijele godine bili zdravi. Od broja viđenih lastavica je ovisilo koliko će novih odjeća sašiti vješte žene i djevojke. Tih dana počinje se saditi krumpir i luk.

U Bunjevac staro je pravilo: na dan svetog Josipa valja vinograd odgrći čak i onda ako u vodi stojiš.

Racki Hrvati u Tukulji poslige dana sv. Josipa vrše taj posao.

Do Josipa da je (travu) klištama vučeš, neće rast, od Josipa da je klapaćom tučeš, opet će narast, zapažaju bunjevački Hrvati o danu svetog Josipa, 19. ožujka.

U Pomurju će naši Hrvati reći: *sveti Jožef ružo donese v rokaj*, tj. tada već cvate prvo proljetno cvijeće. *Jozefovo* bio je praznik tesara i šumara; muškarci ne smiju raditi u šumi a ni kod kuće s drvetom. U Gradišću se kazuje: *ak je Jožekovo lepo, i letina bo lepa*. Zapaža se još: *lip dan na Jozefa donesije dobro leto i kakov je dan svetoga Ruperta, tako će bit va juniji.*

D. F.

Veliki križ i mali križ

Kad se Križamo i govorimo:
U ime Oca + Sina + i Duha +
Svetoga – a pri tome idemo
desnom rukom na čelo, prsa,
lijevo i desno rame – to zove-
mo velikim znakom križa.
A što je mali križ? Mali križ
pravimo samo palcem desne
ruke (pri tome ostale prste
držimo ispružene!) najprije na
čelu, zatim na ustima i konač-
no na prsima.

Taj mali križ smo doskora
činili u *Pozdravu Gospinu* ili u onoj molitvi *Andeo Gospodnji* i to kod onih riječi: „I Riječ je tijelom postala...“ Sada malo tko to čini, valjda jer „nije više moderno“ ili podsjeća na „selo“. Taj se mali križ još češće može vidjeti u svetoj misi, odmah na početku čitanja Evangelijsa. Nekad se taj mali križ mnogo češće upotrebljavao. Šteta što se to zapustilo! Osobito ako se znalo za njegovo značenje i ako se dolično obavljalo. Evo što je o tome mislila blažena Ana Katarina Emerik, ona sama pripovijeda iz svog djetinjstva:

– Kad god sam se križala ovim malim znakom križa uvijek sam pri tome mislila: „Neka je daleko od mene, od moje pameti (čelo), od mojih usta i moga srca sve što bi bilo protivno dragom Bogu!“ Tim znakom kao da

sam zaključavala svoj mozak, svoja usta i svije srce, a ključ predaval Spasitelju, neka ga On dobro čuva!

Ana Katarina Emerik Rođena je 8. rujna 1774. u selu Flamske, nedaleko od Coesfelda, biskupija Münster, Vestfalija, Njemačka, a umrla je u Dülmenu u 49. godini 9. veljače, 1824. Roditelji joj bijahu vrlo siromašni. Već u djetinjstvu joj se ukazuje Andeo Čuvar i drugi Sveci. Mislila je da to i sva ostala djeca doživljavaju, ali o tome ne

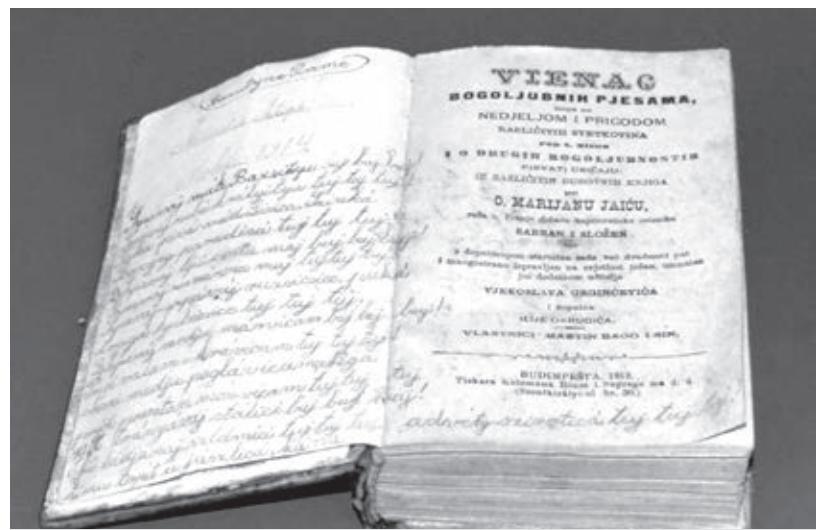
govore zbog svoje skromnosti, pa je i ona odlučila šutjeti. Od kolijevke je posjedovala 4. r razlikovanja onoga što je dobro ili zlo, sveto ili profano, blagoslovljeno ili prokletno, kako u materijalnim tako i u duhovnim stvarima. Odmalena je radila na farmi, a u 12-oj godini je postala švelja, pa je radeći i štedeći par godina, nešto skromno i uštedjela. Poslana je naučiti svirati orgulje, ali vidjevši da je orguljaševa obitelj vrlo siromašna dala im je svu svoju ušteđevinu. U mladosti je nastojala ući u samostan, ali zbog njena iznimna siromaštava nitko je nije htio. Više na portalu Sveci-net.

Izvor:
Dobri Pastir 1980.

Sakralni elementi stalnog postava u mohačkom muzeju

Najveći dio folklorne, etnografske i druge građe vezane za Hrvate u Mađarskoj nalazi se u Muzeju „Kanizsai Dorottya“ u Mohaču. O povijesti muzeja i sakralnoj građi Hrvata u Mađarskoj u tom muzeju za Zornicu novu govorila je muzeologinja i etnografkinja Mirjana Bošnjak.

„Mi smo jedini bazični muzej Južnih Slavena u Mađarskoj. Zato je to tako nazvano jer je tu ipak prikulpljena građa svih tih naroda koja čini devedeset posto cijelokupne etnografske zbirke, a ona je u većini vezana za Hrvate, dok ostali dio za Slovence i Srbe. Nekadašnji ravnatelj dr. Đuro Šarošac je još 1965. godine počeo sistematski sakupljati u većini materijalnu ostavštinu tradicijske kulture.

Molitvena knjiga iz Mohača tiskana na štokavskom narječju u Budimpešti 1913.

Etnografskinja Mirjana Bošnjak

U vjerskom dijelu stalne izložbe postavljeni su izložci kao npr. molitvene knjige napisane na kajkavskom i štokavskom narječju, te raspeće iz prvog desetljeća 20. st. Osim toga u lijepom broju su izložene još i hodočasne uspomene s proštenja iz Đuda, kao npr.: kip gospe Lurdske s početka 20. st. ili hodočasnici štap iz 1950. g.

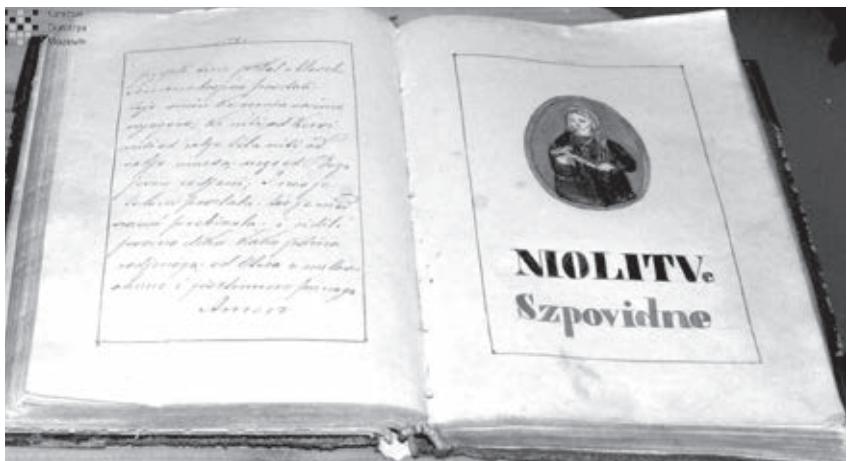
Raspeće iz Mohača s početka 20. st. koje je postavljeno na ladicu sa postoljem te prekrito baršunom bordo boje. Figura Krista je napravljena od porculana, a kruna i odijelo je pozlaćeno kao i vjerski motivi poput jaganja s križom, kaleža, palmine grane, zvijezda. Ostali ukrasni elementi raspela su čotpasti, kositreni obrub i pozlaćene, metalnim nitima protkane trake.

Osim predmeta arhivirao je i dokumente, fotografije, te zvučne zapise.” – daje nam uvod naša sugovornica.

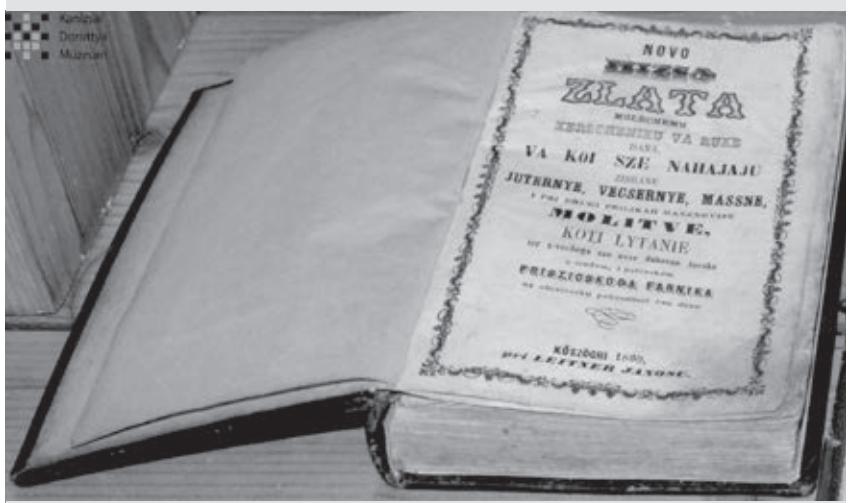
U bogatoj zbirci muzeja u posebnoj vitrini su smješteni predmeti koji se vezuju za hrvatski vjerski život.

„Kako se u blizini Mohača nalazi svetište Đud, kao hodočasno mjesto, centar vjerskih okupljanja baranjskih Hrvata, a i šire, iz tog mjesta imamo najviše eksponata. Nekada su se u Đudu prodavalni štapovi kao hodočasna uspomena i tu je jedan ručnoizrađeni na čijem kraju se nalazi bojana stepska trava ili kovilje. Imamo i svete sličice, uramljene, ukrašene slike s figurom Bogodorice s Isusom od voska.”

„Drugo, Franjevci su nakon turske vladavine u više valova doveli vjernike Hrvate s područja Bosne i Hercegovine i nastanili ih ovdje, tako su ti Hrvati postali članovi rimokatoličke zajednice u Mohaču, Pečuhu i njihovoj okolici, pa čak i u Baćkoj. Svakako i u povijesti i vjerskom smislu to doseže do prije više od 300 godina u prošlosti. Vjera je bila bitna i zbog očuvanja materinskog jezika. Molili su na hrvatskom jeziku, sakralne i obredne pjesme na hrvatskom su pjevali u crkvama za vrijeme svetih misa. Iz 1704. godine ima-

Molitvena knjiga iz Unde koju je pisao Pal Levay na kajkavskom narječju 1869.

Molitvena knjiga iz Unde tiskana na kajkavskom koju je priredio prisički svećenik Jozef Ficzko 1860.

mo zapis o tome kako je jedan franjevac bio na službenom putovanju i sreo je vjernike Hrvate” – nastavlja Mirjana Bošnjak.

O tome piše i bivši ravnatelj muzeja dr. Jakša Ferkov u svojoj knjizi Šokci: „Od samoga početka mise sve do kraja drže ruke isprepletene na molitvu i oči/pogled ne skidaju sa oltara. Pri kraju mise klečući mole pet Oče-naša kako je to uobičajeno kod franjevaca. U crkvi posebno mjesto imaju muškarci, žene i djeca. Za vrijeme blagdana nikave poslove ne obavljaju. Postove, naročito veliki post, petak i subotu strogo poštuju i tada samo kruh i povrće jedu.” glasi citat od nepoznatog franjevca.

Vjerski dio stalne izložbe muzeja prikazuje velik broj molitvenika, među njima i prave unikate.

„Imamo npr. jedan jako zanimljiv molitvenik na kajkavskom jeziku iz gradiščansko-hrvatske Unde. I to je jedan jako dobar primjer kako ovdje nije riječ samo o Hrvatima u baranjskom dijelu, nego iz cijele države. Bilo gdje su živjeli i žive danas Hrvati, bilo koja etnička skupina, oni su ovdje predstavljeni. I bivši vo-

itelji muzeja su se trudili prikupiti njihovu baštinu te da ih prikazuju u što većem i šarolikijem aspektu glede vjerske i tradicionalne kulture.”

Vjerski elementi i sadržaji primjećeni su i u drugim dijelovima izložbenog prostora.

„Jako lijepi primjeri su npr. na nekom čpu ili obramenici ili predmetu koji se koristio u svakodnevici gdje se isto pojavljuju vjerski elementi poput križeva. To svakako ima simboliku i u vjerskom smislu. Ljudi su duboko vjerovali da ih Bog štiti od svega. To se lijepo vidi na tim predmetima kako se sakralni dio njihova života miješa s pretkršćanskim elementima i to u tradicijskoj kulturi paralelno živi.”

Kao i svaki drugi muzej tako i ovaj etnografski i lokalno-povijesni muzej u Mohaču osim izložbenog predmeta ima i tzv. skladište gdje se posebno čuva prikupljena građa, objašnjava mlada muzeologinja.

„Muzej ima posebnu zgradu za skladištenje gdje se u većini čuvaju drveni predmeti ili neke vrste tektila kao što je vuna jer se oni moraju pod posebnim uvjetima čuvati kako to struka nalaže radi što duljeg očuvanja stanja pojedinih predmeta. Ovdje, u glavnoj zgradi muzeja na prvom katu, imamo posebno skladište za

dokumente o kojima vodimo brigu po uvjetima 21. stoljeća. Čuvamo tu razno-razne papire, molitvenike, slike, preslike i fotografije. Mnogo ideja imamo za neku privremenu izložbu vezano za bilo koju tematiku, pa tako i vjersku. Imamo zaista puno i za istraživanje i za prikazivanje” – razgovor tim riječima završava muzeologinja i etnografinja Mirjana Bošnjak.

Vjera je čvrst temelj za opstanak jednog naroda i daje doprinos u očuvanju jezičnog i nacionalnog identiteta jednog naroda, pa tako i hrvatskoga. Proučavanje prošlosti je izrazito bitno za upoznavanje vlastite zajednice. Muzej „Kanizsai Dorottya“ u Mohaču svojim djelovanjem podstiče društveno pamćenje i ima veliku ulogu u očuvanju zajednice.

Etnografski i lokalno-povijesni muzej u Mohaču uskoro slavi 100. obljetnicu osnivanja, naime u gradu pokraj Dunava on postoji od godine 1923. Ova je ustanova od 1975. zadužena za skupljanje, obradu i čuvanje materijalne i nematerijalne kulture Hrvata, Srba i Slovencaca u Mađarskoj. Voditeljica muzeja je Dr. Andrea Hasanovic-Kolutácz.

-Z-

„Neka ova korizma bude sveti preokret u našem duhovnom životu...”

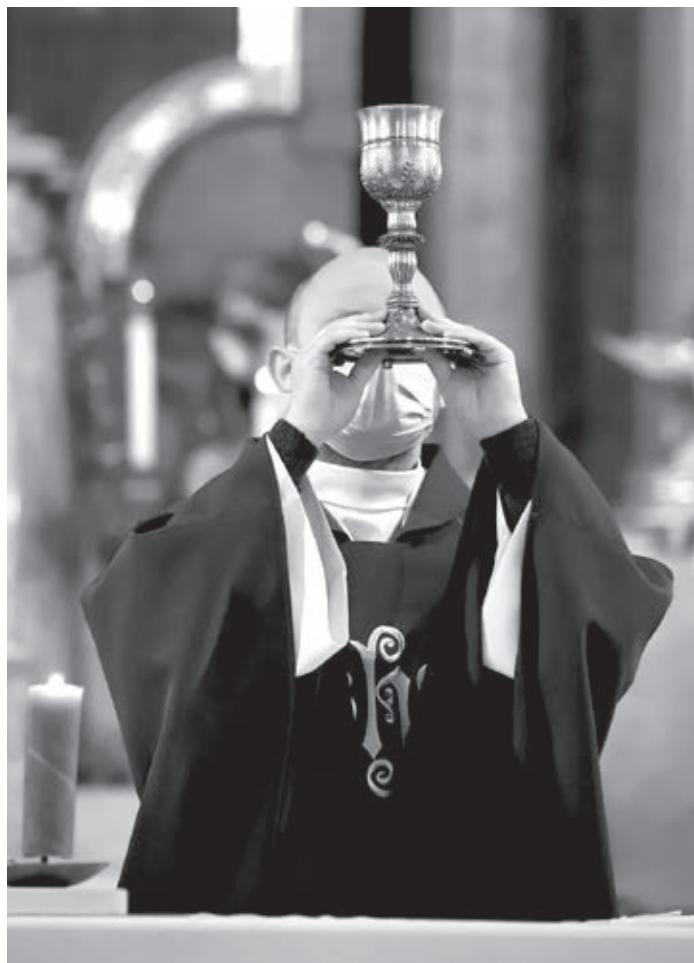
Propovijed vlč. Gabrijela Barića

Draga braćo i sestre u Kristu!

U prvom čitanju druge korizmene nedjelje slušali smo o iskušenju Abrahama, od njega Bog traži neka žrtvuje svoga sina, da bi taj način pokazao svoju ljubav prema Bogu. To je stvar o kojoj možemo dugo razmišljati, no kad bi se nama dogodila, pokušali bismo upitati, Gospode, ne misliš valjda ozbiljno uzeti naše dijete? Naravno, Bog ne želi život Izakov, samo želi da se Abraham očituje, kako je kod njega na prvom mjestu Bog.

U jednom razgovoru s bračnim parom slušao sam, kako su se zgrozili kada su čuli izjavu jednog muža, prema kojoj izjavi, u životu tog čovjeka njegova je supruga samo druga, naime na prvom je mjestu Bog. Pokušavao sam im protumačiti, kako ljubav prema Bogu nije protiv ljubavi prema supružniku. Naprotiv, ako volim Boga svim srcem svojim, tada ću uistinu moći voljeti svog bračnog druga i svoju djecu. Abraham je trebao povesti Izaka na goru Moriju, tamo je čuo objavu Božju, rečeno mu je da ne dira svoga sina. **A kako ste čuli u evanđelju, i u njemu je opisan jedan događaj na gori, na gori Tabor.**

Zanimljivo je da Crkva na drugu nedjelju korizme određuje čitati tekst evanđelja o **preobraženju Isusovom** na vrhu gore Tabor. Mogli bismo postaviti pitanje zašto je baš u korizmi pao izbor na ovo štivo? Možda je blizu istini ako kažemo da nas Isus ovim svojim djelom poziva, da ga slijedimo na njegovom putu križa, da se ne bojimo muke, jer će naša nagrada biti ono što se dogodilo na gori Tabor, tj. vječna slava. Isus ne želi pokazati samo svojima trima apostolima, nego i nama, da će poslije noći muke i smrti, uslijediti slava nebeska. Važno je bilo naravno ojačati apostole u njihovoј vjeri, da bi oni mogli ulijevati snagu u druge ljude tada, kada dođe čas muke, kada sve postane naizgled beznadno. U Isusovom preobraženju nalazimo istinu, da bez žrtve nema spasenja. Najviše ljudi ne želi primiti patnju i mnogo puta ne možemo shvatiti da je muka dio života, da jača našu vjeru i da nam na taj način olakšava put do vječnog spasenja. Možemo se upitati, ipak bi Isus, Sin Božji, koji je besgrješan, mogao biti izuzetak, jer mislimo da je muka, kazna za počinjeni grejeh. Naprotiv, strpljenjem podnesena patnja zbliža-

Svetu misu slavi vlč. Gabrijel Barić

va nas s dragim Bogom i drugim ljudima. **Mnogi prosti bježe od patnje, i misle kako će sitnim radostima života** otjerati muku, oslobođiti se križa. A te sitne **životne** radosti su prolazne, kao što je bila prolazna radost i ushićenje apostola Petra kad je govorio: »Gospodine, dobro je što smo ovdje. Ako želiš, napravit ću ovdje tri zaklona...« Dok je Petar još govorio, zasjenio ih je sjajan oblak, a iz oblaka se začuo glas: »Ovo je moj ljubljeni Sin s kojim sam potpuno zadovoljan. Njega slušajte!«, a na taj se glas Petar rastrijeznio. Tada Isus reče svojim učenicima: „Želi li tko biti mojim sljedbenikom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom.“ Jer tko želi spasiti svoj život izgubiti će ga, ali tko izgubi život zbog mene, biti će

Sudionici misnog slavlja

spašen. *Mi možda često radimo sasvim suprotno, želimo dokazati drugima kako nas ovozemaljski užitci čine sretnima: pušenje, alkohol, TV, slatkiši... Možda ponekad uistini vjerujemo da smo sretni ovozemaljskim radostima, ali brzo shvaćamo da ćemo ove radošti polako sve potrošiti, a biti će teško naći nove i nove.*

Moramo dakle shvatiti da su sive svakodnevnice također dio ljudskoga života, da radost i patnja sačinjavaju jednu veliku cjelinu. A svakodnevica postaje

svjetlijia i sjajnija, ako možemo i znamo pouzdati se u Isusa, koji je također patio, i smrt pobijedio. **Preobraženje Isusa na početku korizme poručuje nam**, da se i mi moramo promijeniti pogotovo u duši, da sve više budemo slični Isusu. Tih svetih četrdeset dana svakom kršćaninu nude mogućnost da pogledaju u oči svojim grijesima, i da krenu putem obraćenja. U stvari da se naučimo činiti dobro i kloniti se zla. Jedini put prema tome je okajanje grijeha, ako ne priznamo svoje grijehu, ako se ne kajemo zbog grijeha učinjenih prema Bogu i ljudima, ostat ćemo u zatočeništvu, ne-

ćemo biti slobodni, jer će nas težina grijeha i zla vući prema zemlji. Neka ova korizma bude sveti preokret u našem duhovnom životu, stavimo točku na prošle događaje. Počnimo novi život licem prema Bogu ljubavi, kod njega nađimo sigurnost, sreću, i govorimo skupa sa apostolom svetim Petrom: „Gospodine, dobro je što smo ovdje.” Amen.

Pečuh, 28. veljače 2020. franjevačka crkva

Vjeronauk na mobitelu Digitalni molitvenik za djecu

U proljeće 2020. godine pandemija virusa COVID-19 uzrokovala je zatvaranje škola širom svijeta, te se uveliko promijenio obrazovni sustav i metode podučavanja obaveznih predmeta u školama. Promjena modela rada je zahvatila svakog nastavnika koji su se morali prebaciti u online prostor i učenje putem interneta. Nastava se morala provoditi na daljinu i na digitalnim platformama, a ujedno je pravi izazov nastavnika i učitelja bio izazvati pažnju i motivaciju učenika. Ne smije se zaboraviti koliko truda su trebali roditelji uložiti u takvu vrstu nastave kod kuće s pratnjom svih sadržaja online nastave. Prošla je već jedna cijela godina od početka pandemije koronavirusa, nastavnici su se uhodali u praksi e-učenja te izradili svoje materijale i primjenili ih u nastavnom procesu. Među ovim nastavnim sredstvima su se našle novine, privlačne inovacije pomoću kojih se može naučiti gradivo određenog predmeta.

Profesorica katoličkog vjeronauka u dvojezičnom, hrvatsko-mađarskom Obrazovnom centru u Santovu, Kata-lin Molnár Tomasevné, razmišljajući tijekom online nastave kako može vjeronauk učiniti zanimljivim djeci, te kako bi mogla s inovativnim pristupom učenju svog predmeta pridobiti učenike dosjetila se uporabe elektroničkih medija poput mobitela, tableta, laptopa i računala te je izradila mali dvojezični digitalni molitvenik. Knjižica na hrvatskom i mađarskom jeziku služi kao nastavni materijal za djecu u vrtiću, osnovnoškolsku generaciju te može zainteresirati i gimnazijalce, stoga može na moderniji način obrazovanja pridobiti djecu za učenje vjeronauka.

REGGELI IMA

Szívem első gondolata
hozzád száll fel, Istenem.
Te öriztél meg az éjjel,
maradj ma is énvelem!

Téged áldlak és imádlak,
mint szerető gyermeked;
Szívem csakis azt akarja,
ami kedves teneked.

Édes Jézus, add kegyelmed,
őrizz engem szüntelen,
Hogy egész nap neked éljek,
tiszta szívvel, büntelen.

Szűz Mária, Jézus Anya,
te mindenjünk anyja vagy,
Oltalmazz meg minden bajtól,
kísértésben el ne hagyj! Amen.

Vissza a címekhez Tovább: Reggel

ZDRAVO MARIJO,
milosti puna,
Gospodin s tobom,
blagoslovljena ti
među ženama,
i blagoslovljen plod utrobe
tvoje, Isus.

Sveta Marijo, Majko Božja,
moli za nas grešnike,
sada i na čas smrti naše.
Amen.

Vissza a címekhez Tovább: Dicsőség

A KATOLIKUS KÖSZÖNÉS
- Dicsérettessék a Jézus Krisztus! -
Mindörökké! Amen.

A KERESZTVETÉS

Az Atya, a Flu
es a Szentlélek
neveben! Amen.

KATOLIČKI POZDRAV
- Hvaljen Isus i Marija!
- Uvijek Isus hvaljen bio!

ZNAK KRIŽA
U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.
Amen.

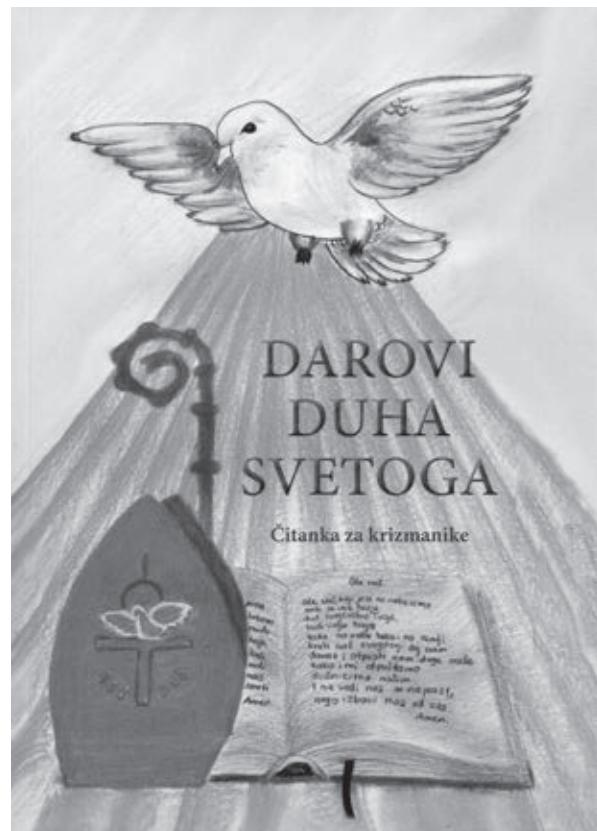
Vissza a címekhez Tovább: Miatyánk

Datoteka za digitalni molitvenik se nalazi na linku ispod teksta, koji možete jednostavno preuzeti s interneta na svoja električna sredstva, a moguće ju je pokrenuti neovisno o tome jeste li spojeni na internet. Molitvenik je kreativno ilustriran i sadrži najosnovnije znanje vjeroučitelja, poput katoličkog pozdrava, znaka križa, najvažnijih izraza. Molitve Oče naš, Zdravo Marijo, Jutarnja molitva, Večernja molitva, molitve prije jela i poslije jela, Vjerovanje, molitva Andelu čuvaru, molitva Dušo Kristova posveti me, molitva za isповijed su najvažnije molitve koje se mogu naučiti na dva jezika putem aplikacije. Po obliku je ppt (prezentacija) ili pdf format, ali po izgledu funkcioniра na uređajima kao aplikacija za mobitel, sa kliktaima se može prebaciti na sljedeću ili prethodnu stranicu e-knjizice. Na pitanje kada i zašto je sastavila novu nastavnu metodu, nastavnica Katalin je odgovorila sljedeće: *Prošle godine, tijekom digitalne nastave zbog izvanredne situacije, svanula je ideja da izradi takvu vrstu molitvenika te da pokloni prije ljeta svojim učenicima kako bi oni mogli poput e-domaće zadaće učiti molitve i razgovarati s Isusom, kako i nosi naslov aplikacije Egy napom Jézussal-Jedan dan s Isusom. Htjela sam na novi način pridobiti djecu te primijeniti u nastavi digitalne mogućnosti.*

Na jesen je doradila i napravila neke izmjene na molitveniku, te je počela izraditi svoj novi dvojezični projekt u istom obliku koji će sadržati Deset Božjih zapovijedi. Pokažite svojoj djeci digitalni molitvenik i listajte s njima kliknuvši na strijelice, te molite zajedno.

Lilla Trubić

Digitalni molitvenik se nalazi na sljedećem linku:
https://drive.google.com/drive/folders/19D7_wuF9PNVir-fYhVZ9LzTVqB18RlCcO

Za polaznike vjeronauka odabrao vlč. Gabrijel Barić

1. U osmosmjerici pronađite zadane riječi, a preostala slova ispište po redu i dobit ćete rješenje!

Riječi: BOG, LJUDI, PALMA, ISUS.

I	I	D	U	LJ
S	C	V	G	J
U	E	T	O	N
S	I	C	B	A
P	A	L	M	A

Rješenje: _____

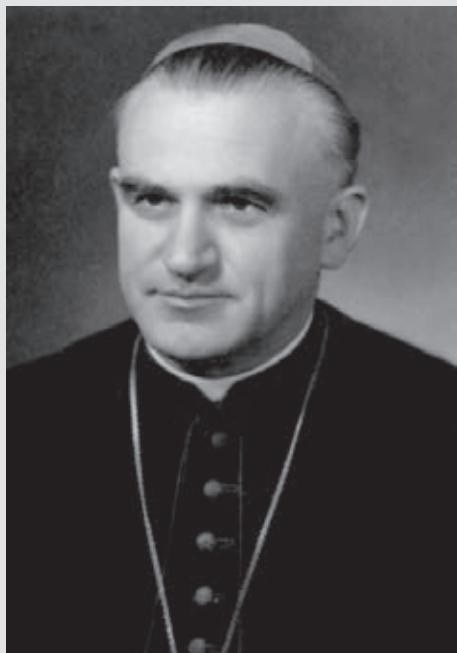
2. Strelice otkrivaju nešto važno o Isusovom uskrsnuću. Rečenicu prepište na prazne crte i skupa s rješenjem prvog zadatka pošaljite na adresu zornicanova.hu. Dobra rješenja nagrađujemo!

Kardinal Franjo Kuharić rođen je 15. travnja 1919. godine u Krašiću. 1969. godine imenovan je apostolskim administratorom Zagrebačke nadbiskupije, a bulom pape Pavla VI. od 16. lipnja 1970. godine imenovan je zagrebačkim nadbiskupom, a papa Ivan Pavao II. imenovao ga je kardinalom 1997. godine. Preminuo je prije 19. godina, 11. ožujka 2002. Na 19. godišnjicu smrti Tiskovni ured Zagrebačke nadbiskupije donosi izabrane misli pokojnika, među njima i slijedeće.

* Isus Krist nas svojim Evandželjem poziva da budemo novi ljudi i da u svijetu živimo novim životom. Silazak Božji u povijest ljudskoga roda najveća je neprolazna novost. Poruka Evandželja uvijek je nova i suvremena. Ta poruka unosi u svijet novost života kojom se svijet mijenja u bolji svijet, u svijet pravednosti, slobode, mira i ljubavi. Zato je kršćanstvo utkano u povijest ljudskoga roda kao kvasac u tjesto, da se događa kraljevstvo Božje u povijesti. (...) Tko je taj kvasac u svijetu? To su kršćani koji uistinu žive cjeloviti kršćanski život: osobni, obiteljski, društveni. To su pravedni ljudi kojima nije vjera nešto površno, nego duboko prožima njihovo biće. (...) Svaki je kršćanin pozvan da na svakom položaju u društvu, na svakom radnom mjestu, u svakom pozivu bude nadahnuće i izvršitelj dobra, svjedok istine i časnoga života. (9. svibnja 2001.) 33 godine biskupske službe

<https://www.zg-nadbiskupija.hr/kardinal-kuharic-smisao-nasega-zivota-ostvaruje-se-u-vjecnosti-ne-u-vremenu>

Dijelovi vazmene, uskrsne noći

Služba svjetla je svečani početak vazmenog bdjenja. Prvo se blagoslivlja sveta vatra kojom se pali uskrsna svijeća, simbol uskrsnulog Isusa, te zajednica svečano pali vlastite svijeće i kreće u svečanu procesiju uz pjesmu:

Isukrst je uskrsnuo, aleluja, hvalu dajmo vječnom Bogu!

*Da se čovjek razveseli,
Smrt pregorku on podnese,
Za nas, nevoljne grješnike,
Žene grobu otidoše,
Od pomasti dar nosiše,
Svetlost vidješe anđela...*

Molitvenik „Ja sam s vama” 175. str.
Pečuh 2003.

Uskrsna ponočka u Vidu

Služba riječi Krsna i potvrđna služba Euharistijska služba

U nekim se župama za vrijeme vazmene ponoćke održavaju i razni obredi, scene, za koje se mještani pripremaju vježbajući tekst i pokrete. Primjerice u crkvi Gospe Snježne u župi Vid, (Hrvatska, Neretvanska žu-

panija) dok se čitaju četiri čitanja Svetog pisma, žudije (čuvari Kristova groba) izmjenjuju svakih 5-10 minuta, a kad svećenik zapjeva „Slava Bogu na visini” žudije od straha popadaju i ostaju na podu do završetka pjesme. Potom ustaju i u čvrstom vojničkom stavu stoje do završetka mise.

Izvor: [https://marelo.hr/vid.hr/zudije/zudije2016/ponocka/\(49\).html](https://marelo.hr/vid.hr/zudije/zudije2016/ponocka/(49).html)

Blaženica Ozana Kotorska

Rođena je 25. studenog 1493. u Relezi, Crna Gora. Preminula je 27. travnja 1565. g. u Kotoru, Crna Gora. Beatificirana je 21. prosinca 1927. Blagdan joj se slavi 27. travnja.

Živjela je kao zazidana djevica

Ozana Kotorska rođena je 25. studenoga 1493.g. u brdima iznad Kotora u selu Relezi, udaljenom oko 16 km istočno od Cetinja, u Lješanskoj nahiji, u Crnoj Gori. Na krštenju je dobila ime Katarina, a prezivala se Kosić. Ime Ozana je hebrejskog podrijetla, a znači slava, ili aklamacija u znak pozdrava.

Serafin Razzi, dominikanac piše: Roditelji su joj bili kršćani, ali raški pravoslavci, pod imenom Jovana-Jože Đurović koji se u mnogim stavovima ne slažu s Rimskom Crkvom. Bili su to čestiti, siromašni seljaci, koji ma je malo stado ovaca bila sva imovina. Njezini su vremenici govore da je Katarina bila djevojčica izvanredne tjelesne ljepote, ali u tom lijepom tijelu kri- la se još ljepša duša, prijazna i nevina. Prvi posao koji je obavljala bio je pastirski. Bog ju je odabrao za sveti- cu. Krist je njezinoj nevinoj duši želio da joj se u većoj mjeri objavi i povuče je sa sobom. Zato joj je dao na paši da ga vidi, najprije kao dijete, a zatim kao patnika na križu. Imala je veliku želju da podje u Kotor i ondje vidi one lijepе slike Isusove o kojima joj je majka pri- povijedala. Roditelji su se tome usprotivili, jer su se bojali da im kći tamo ostane. No, ona nema mira. Vuče je u biskupski grad neka nepoznata Sila. Kad joj je otac umro, majka je popustila, pa tako 1507. g. Katarina u 14. godini života zauvijek ostavlja roditeljsku kuću i preseli se u Kotor. Drugi pisac kaže, da je prvu duhovnu formaciju primila u Božjoj prirodi, a drugu će pri- miti u gradu Kotoru. Primljena je u kuću plemenita čovjeka Aleksandra Buća. Njegova dobra i pobožna žena postane joj kao druga majka. Poučila ju je o kato- ličkoj vjeri i privela sakramentima. Djevojka je sve to primala žarom prave kršćanke. Posebno ju je resila lju- lav prema siromasima i pomagala im je u svojim mo-

gućnostima. O njezinoj velikodušnosti svjedoče i mno- ge legende. Tako je Katarina slušala potresnu propovijed kako su Isusa uhvatili i mučili. Te su se ri- ječi snažno urezale u njezinu pobožnu dušu i odlučila je da će, za ljubav prema Kristu, provoditi život *zazi- danih djevica*, kakvih u Kotoru u ono doba već bijaše. One su živjele u prizemnim isposnicama 2 metra viso- kim i tri metra širokim i dugačkim, koje su se uglavnom nalazile uz crkvu, s otvorom prema svetištu cr- kve. Katarina je 1514. od kotorskog biskupa dobila dopuštenje da smije živjeti ko *zazidana djevica*. Nakon sedam godina boravka u obitelji Buća napušta ih i od- lučuje se u svojoj 21. g. života oticí u koludrice (časne sestre). Postala je trećoredica dominikanki, obukavši njihov habit te dobila novo ime Ozana. Položila je za- vjete siromaštva, čistoće i poslušnosti. To je uzela kao spomen na jednu dominikanku iz Mantove, koja je ondje umrla na glasu svetosti. Svetu je pričest primala tri puta tjedno, što je za to doba bilo prečesto. Svoje je vrijeme provodila u postu i drugim pokorničkim dje- lima. Plemenitosti i posvećenosti blažene Ozane pri- dodana su još i čudotvorstva poput onoga kada je predvidjela potres u Kotoru 1563. ili kad se molitvom borila protiv kuge. Ozana je provela 7 godina u ćeliji uz kapelu sv. Bartola, a zatim se preselila u isposnicu uz crkvu sv. Pavla. U svome dobrovoljnem zatvoru Ozana je provela preko 50 godina: moleći, radeći ručni rad i čineći pokoru. I danas se u kotorskoj katedrali čuva tjelesnik (korporal) koji je ona navezla. U gradu je bila jako cijenjena i često su joj se preporučivali da moli za njih. Kotorani su svoju sumještanku nazvali *trubljom Duha Svetoga i učiteljicom mistike*. I pučani i plemiči, gradski oci i biskupi dolazili su kod nje po sa- vjete. Posebno se zalagala za mir u gradu i to među posvađanim velikaškim obiteljima, pučanima i vlaste- lom i uopće među pučanstvom. Zato su je prozvali *dje- vicom miriteljicom i andelom mira*. Uvijek je rado pri- mala svoje seljane i poticala ih na pravi kršćanski život, pa je mnogi smatraju *apostolom kršćanskog jedinstva i zaštitnicom ekumenskog pokreta*. Blaženica je umrla na glasu svetosti 27. travnja 1565. g. u 72. g. ži- vota. Veličanstven pokop te odabrane duše vodio je kotorski biskup Luka Bisanti. Tijelo je bilo nošeno svim glavnim gradskim ulicama. Narod ju je štovao kao sveticu i utjecao joj se u svojim potrebama. Postu-

pak za proglašenje blaženom započeo je u Kotoru 1905., a na zadovoljstvo vjernika završeno u Rimu, pa je 1927. g. papa Pio XI. odobrio njezino štovanje. U dokumentu proglašenja blaženom piše da je njezino štovanje odobreno gledajući *na naše vrijeme, u kojem se toliko želi sjedinjene istočnih kršćana s rimskom Crkvom.* Uz sv. Trifuna pučani Kotora je štuju kao svoju zaštitnicu, jer je za vrijeme potresa, kuge i drugih nepogoda spašavala grad, a posebno kad je Hajrudin Barbarosa, turski admiral, 9. kolovoza 1539. g. osvojio Herceg Novi i sa svojom mornaricom napao Kotor. Ona je hrabrla ljudi da se junački bore i da grad neće pasti u neprijateljske ruke. Nakon višednevne opsade tursko brodovlje se moralno povući neobavljen posla. U znak sjećanja na ovaj događaj sagrađena su nova gradska vrata na Škurdi kao spomenik na taj događaj. O toj pobedi svjedoči i danas natpis na gradskim vratima, pisan latinskim jezikom.

Nakon 1930. u Kotoru je održana velika svečanost „potvrde i odobrenja štovanja blažene Hozane, prve

Crnogorke svetice od Apostolske stolice”, a 24. lipnja iste godine tijelo blažene Ozane postavljeno je u novi kovčeg u crkvi svete Marije, rad akademskog kipara Antuna Augustinčića. Prijenos je učinjen u nazočnosti kotorskog biskupa i liječnika koji su zaključili da je nakon 365 godina njezine smrti (upokojenja) da tijelo nije raspadnuto, ruke u zglobovima gibljive, dobrim dijelom sačuvana koža, zglobovi nerastavljeni, (stopala nedostaju obostrano), što je bila dodatna potvrda njezine blaženosti i svetosti.

U crkvi sv. Pavla nalazi se isposnica u kojoj je boravila blažena Ozana. Ona je prva žena proglašena sveticom u katoličkoj crkvi s prostora Crne Gore. Pomolimo se:

Obnovi Gospodine, u našim srcima ljubav prema twojоj muci, da po zagovoru i primjeru blažene Ozane, dјevice i pokornice, postanemo dionici twoje boli i slave. Koji živiš i kraljuješ u vijeće vjekova. Amen

Marko Bubalo

800. godina od smrti sv. Dominika

Krajem siječnja 2021. Hrvatska do proslavu 800. obljetnice dolaska do Red propovjednika, kako se nazivaju obljetnicu smrti svoga uteviljitelja ska dominikanaca na hrvatske pro i dominikanci u našoj domovini,

Dominik je rođen u Španjolskoj. Dominik se obrazovao u Valenciji. Njolsku, Dominik je prodao sav svoj ne za studij, kako bi nahranio sirovama bio toliko rječit da mu se ih se obratio velik broj. Ondje je samostan. U često nasilnom ratu veli protiv heretika, Dominik se nekim legendama, negdje u to vrijekrunice. Tri je puta odbio ponudu za biskupsku stolicu. 1215. Dominik, s još šestoricom drugova, dobiva dopuštenje osnovati vlastiti red, Red propovjednika ili dominikance. U središtu njihove karizme bilo je, kako im i ime, kaže propovijedanje kršćanskog nauka. Red je formalno osnovao papa Honorije III. 1216. godine. Uskoro se red proširio cijelom Europom. Dominik se zaputio u Rim gdje ga je papa imenovao svojim osobnim propovjednikom i teologom. I s tog je mjesta nastavio neprestano putovati, osnivajući nove kuće svoga reda. U srpnju 1221. razbolio se od groznice te je zatražio da ga polegnu na pod. Tako je nakon nekoliko tjedana bolesti i preminuo 6. kolovoza iste godine, u dobi od pedeset i jedne godine. Kanonizirao ga je papa Grgur IX. 1234. godine. Više o jubileju te o svetom ocu Dominiku možete čitati i na dolje navedenim stranicama.

<https://hkm.hr/svetac-dana/sveti-dominik-2/>

<https://narod.hr/kultura/proslava-800-obljetnice-rodenja-za-nebo-sv-dominika-i-osam-stoljeca-od-dolaska-dominikanaca-na-hrvatske-prostore>

<https://dominikanke.org/2021/01/28/otvaranje-800-obljetnice-dolaska-dominikanaca-na-hrvatske-prostore/>

minikanska provincija započela je minikanaca na hrvatske prostore. dominikanci, ove godine slavi 800. sv. Dominika, i 800 godina od dolastore. Osamstogodišnji jubilej slave Mađarskoj.

1170. godine u plemičkoj obitelji. Kada je glad zahvatila cijelu Španjolsku, uključujući i knjige potreba mašne. Dominik je u svojim raspraheretici nisu mogli suprotstaviti te 1206. osnovao i prvi dominikanski koje su francuski velikaši 1208. povijek zauzimao za milost. Prema me Dominik je oblikovao i molitvu

„Baranja naša, voljeni kraj“

Članstvo Hrvatske samouprave Baranjske županije 2021. Slijeva: Ružica Ivanković, Vera Kovačević, Ljubica Veber dopredsjednica, Mišo Šarošac predsjednik, Brigita Štivić, Milica Klaić Taradija, Đurđica Geošić Radosnai

Hrvatska samouprava Baranjske županije u suradnji sa Zakladem Zornica priprema izdanje pod naslovom „Baranja naša, voljeni kraj“, podnaslov: Kroz Baranju u slici i u tekstu. U ovoj su publikaciji jednako važne

prema riječima pjesnika: Budi svoj!

Posvećujemo svim pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i svim ljubiteljima hrvatskog jezika i kulture u Baranjskoj županiji.

Jedna od najpoznatijih i najpjevanijih Marijanskih prevedenih skladbi u Hrvatskoj svakako je ***Kraljice neba, raduj se.*** O. Marijan Jaić, franjevac, najvjerojatniji je autor napjeva objavljenog u *Napivi bogoljubnih crkvenih pisamah*, Budim 1850., str. 70. Sadrži svega četiri stiha, a svi završavaju usklikom *aleluja*, znakom uskrsnuća koji poziva na radost; u tročetvrtinskoj je mjeri u harmonizaciji F. Dugana, u prijevodu s latinskog i blagoj modifikaciji teksta kanonika i profesora Ferde Rožića. Pjeva se u uskrsno vrijeme od bdjena Velike subote do osmine Duhova, kada je bila, kao i danas, zamjena za *Angelus*.

Kraljice neba, raduj se!

Jer kog si dostojava bila nosit,

Uskrsnu kako je rekao!

Moli za nas Boga!

– Veseli i raduj se, Djevice Marjo, aleluja!

– Jer je uskrsnuo Gospodin uistinu, aleluja!

Više o tom napjevu čitajte na dolje navedenim stranicama.

<https://www.klanjateljice.hr/liturgijski-kutak/uskrsne-crkvene-pucke-popijevke/>

fotografije kao i tekst, svaka snimka ima svoju zasebnu priču, gledajući ih čovjek upija njihovu ljepotu, otima od zaborava prošlost, isčita va priču, vjeru, ufanje, te osjećaje koji se kriju u njima. One nas vode u vremena naših prabaka i pradje dova, te njihovih prabaka i pradje dova. Svojevrsna im simbolika daje putokaz današnjem čovjeku da smjelo poveže prošlost i sadašnjost, da primijeti tračak svjetlosti i probudi zanimanje za onu prošlost koja je i naša da je spasi od nemara i zaborava, propadanja i uništenja. Tekstovi su citati iz pojedinih već objavljenih knjiga koji su se ovako našli u jednoj novoj sredini da bi skupa poveli čitatelja k cilju: a to je,

Uspomen**Povodom 76. rođendana**

9. veljače, povodom 76. rođendana u Lukovišću održana je skromna spomen-svečanost Đuri Frankoviću, koji je rođen u Lukovišću. Inicijatori priredbe, Hrvatska samouprava Lukovišća, uprava i polaznici tamošnjeg dječjeg vrtića te udovica

Katalin Franković položili su vijenac sjećanja na spomen-ploču preminulog novinara, urednika i etnologa. Sliku je načinila novinarka Renata Balatinac a dostavila nam je gdje Franković.

Na stranicama Zornice nove često se možete sresti s njegovim tekstovima, tako i u ovom broju, bio nam je vjeran i plodan suradnik, nadasve osnivač zaklade i časopisa Zornica. Još za života nam je slao brojne zanimljive napise, neke možete čitati i u obliku knjige ili u sklopu drugih izdanja.

Dobitnik državnog odličja: vlč. Ladislav Bacsmai

Ladislavu Bacsmaju, dekanu Mohačkog dekanata, župniku rimokatoličke župe u Mohaču dodijeljen je Viteški križ Mađarskog reda za zasluge civilnog odjela u povodu mađarskog nacionalnog praznika 15. ožujka. Velečasni Bacsmai nagradu je dobio za zasluge na području pastoralne skrbi hrvatske narodnosti u Mađarskoj, vjerskog obrazovanja i izgradnje zajednice tijekom svoje višedesetljetne svećeničke službe.

„Još nikad nisam bio na takvom svećeničkom mjestu gdje nisu bili dobri ljudi. Uvijek sam naišao na dobre ljude i dobre zajednice. Ako pogledam 30 godina unazad, meni je najveće priznanje bilo ako su me vjernici na prvom mjestu doživljavali kao čovjeka, a tek na drugom kao svećenika. Jer što vrijedi svećenik ako nije čovjek?“ – rekao je velečasni Ladislav Bacsmai nakon primanja priznanja.

Istaknuta slika: vlč Baćmai u krugu braće svećenika u Starinu, povodom proslave 25. obljetnice svećeničke službe

Foto: Akoš Kolar

Dr. Andrija Handler:

„Želimo da Muzej i nadalje ostane kulturno središte naših gradišćanskih Hrvata”

U blizini austrijske granice, u Željeznoj županiji, na sjeverozapadu Mađarske, u gradišćanskohrvatskom naselju je smješten jedinstven muzej sakralnih predmeta, Zbirka sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (adresa: 9734 Prisika, Ulica Hunyadi János 19.) koja je svoja vrata otvorila javnosti 2008. godine zahvaljujući sakupljačkom radu gradišćanskohrvatskog velečasnog, Štefana Dumovitsa koji je vodstvo Muzeja 1.2. 2020. godine predao dr. Andriji Handleru, koji je tada dobio status vršitelja dužnosti, a u ovoj godini, od 1.4. gospodin Handler je postao novim ravnateljem Zbirke. O sadržaju, radu, stalnoj postavi, privremenim izložbama, izvanrednoj situaciji zbog koronavirusa, budućim planovima te o svojim iskustvima, razgovor s novoimenovanim ravnateljem je vodila Lilla Trubić.

L. T.: Čestitam Ti na imenovanju. Malo da se vratimo u prošlost, kako je ova institucija započela svojim radom?

A. H.: Osnivač ove zbirke je bio velečasni Štefan Dumovits. Rođen je u Prisiki, koji se nalazi pored Hrvatskog Židana, zbog političkih razloga kasno je mogao završiti svoje školovanje, već je bio 30 godina kada se zaredio za svećenika, kraće vrijeme bio kapelan u mađarskom naselju Ács, poslije u hrvatskom selu Undi, 1978. preuzeo župu u Hrvatskom Židanu i Undi, odtad radi u hrvatskim selima, iako je u mirovini, i dan danas, pod njegovom vodstvom radi župa. Kao mladi svećenik na početku svojeg svećeničkog rada počeo sakupljati knjige, razne predmete, ljudi su vidjeli da on sakuplja, pa su počeli davati iz starih kuća svoje predmete. 1970-ih su neke stare kuće srušili, tada je on spasio sakralni sadržaj iz tih kuća. Svoju zbirku zajedno sa svojom rodnom kućom velečasni je darovao Hrvatskoj državnoj samoupravi, tada je predsjednik bio Mišo Hepp. Pored njega, tadašnji ministar, Péter Kiss, koji je rodom iz ove okolice, također financijski pomagao otvaranje Muzeja, naime bio je u posjetu i

pokazali su mu zbirku, te se odlučio za pomoć. Stalnu postavu su složili suradnici Županijskog muzeja Savaria, na čelu s dr. Šandorom Hrvatom koji je istaknuti gradiščanski Hrvat, etnolog, poznavatelj ove zbirke. Muzej se tako otvorio 2008. godine.

L. T.: Koji je sadržaj Muzeja? Može li se podijeliti na tematske skupine?

A. H.: Glavna tematika je sakralna umjetnost, kršćanski je sadržaj. Hrvati u zapadnoj Mađarskoj kao i svi ostali, kroz stoljeća su vjerno čuvali svoju vjeru što se vidi po priborima i kućama što je sakupio Štefan Dumovits. Sadržaj možemo podijeliti na prvu tematiku, koji je pućkog sadržaja. Manji pućki oltari, kipovi Marije, štovanje Marije kod naših ljudi je jako važno, razna raspela, pokrivači, molitvenici, knjige koje su se mogle još sakupiti iz 19. stoljeća na gradiščanskohrvatskom jeziku. U drugom dijelu Zbirke se mogu vidjeti oni crkveni predmeti koji su za misne obrede, za

bogoslužje, svećenički pribori, na primjer misno ruho, kalež, posude za ulje, za pepeljenje, sve što se koristi prilikom krštenja, za mrtvace, zadnje pomasti..itd. Po red toga nekoliko izloženih predmeta što je velečasni dobio za poklon, poput nove mise, pa za srebrnu, zlatnu misu, to su njegovi predmeti. Prošle godine smo uredili njemu u čast jednu vitrinu, kada je napunio 80 godina. Napravili smo o njemu izložbu, naime velečasni je bio vrlo aktivan kroz desetljeća ne samo na crkvenom već i na civilnom polju, potpomagao je razne udruge (kulturne, folklorne, tamburaške), kazališne grupe, držao je veze sa udrugama koje se ne vežu uz vjeru ili kulturu, ali on je takav mentalitet koji je čak i graničare, policajce srdačno primio i pomogao njima. Svi su bili zahvalni njemu, dobio je razne diplome i priznanja od tih udruga, čak i od hrvatske i mađarske vlade. Ova vitrina pokazuje njegov životni put.

L. T.: Pored stalne postave ima li povremenih izložbi?

A. H.: Sada su na primjer knjige izložene, prave su rijetkosti, recimo botanička knjiga iz 16. stoljeća. Jedino postoje samo dva primjeraka od ove knjige, osim naše u Europi, jedna u Njemačkoj, drugu su pronašli u Pannonhalmi. Imamo knjige na starohrvatskom jeziku iz 17. i 18. stoljeća, još je jedna posebna knjiga na njemačkom jetziku, to su postile iz 16. stoljeća. Velika je čast imati knjigu iz razdoblja 150 godina nakon Guttenberga. Riječ je o luteranskoj knjizi, gospodin iz Austrije je poklonio nama, nije u najboljem stanju, ali preko natječaja bi se moglo restaurirati.

L. T.: Prema tvom mišljenju, koja je bila najzanimljivija izložba u Muzeju?

A. H.: Postava o Bibliji na osam jezika, bilo je lijepo, među Biblijama su se našla izdanja od 17. stoljeća do danas.

L. T.: Koliko ima prostorija, odnosno kako izgleda Muzej?

A. H.: Glavna zgrada gdje je stalni postav, to su tri prostorije, jedna manja prostorija gdje su privremene izložbe, dvorana za priredbe, jedno polunatkriveno dvorište gdje se isto mogu držati programi, to jako vole djeca kad dođu u kamp ili kad dođe autobus turista, posjetitelji mogu vani sjesti, mirno pojести sendviče, mogu na wc, u tom pogledu je dobro zamišljen cijeli prostor.

L. T.: A što se tiče osoblja Muzeja?

A. H.: Prva i glavna je naša čistačica, teta Cilka (Cecilija Dumovich) također rođena u ovoj kući, sestra velečasnog, dan danas tako gleda na Muzej kao na svoje, dolazi dezintificirati i kada nema posjetitelja... osim mene su dvije suradnice, jedna u punom statusu, Mirjana Steiner, ona vodi posjetitelje i bavi se s administracijom. Druga suradnica, dr. Bernadetta Zadrovich, u pola statusa koja je zadužena za Zbirku.

L. T.: Niz godina si radio u sambotelskom Županijском muzeju Savaria, kako si zavolio svijet muzeja i muzeologa?

Vlč. Štefan Dumović

A. H.: Slučajno. Nakon završetka studija u Zagrebu, prijavio sam se na civilnu službu umjesto vojske u Muzej Savaria, čiji je tadašnji ravnatelj bio dr. Šandor Horvat. Radio sam kao pomagač, a kada je istekao rok te službe, Šandor je ponudio da ostanem nekoliko mjeseci, od tih dva-tri mjeseca ostao sam 13-14 godina, zavolio sam struku, a radio sam na odjelu za marketing, piar i odnose sa javnošću.

L. T.: Diplomirao si na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te doktorirao na ELTE-u u Budimpešti, koliko možeš iskoristiti ono stečeno znanje na području kroatistike u muzejskoj struci?

A. H.: Rad sa knjigama, to je povijest književnosti i povijest jezika, sve što se veže uz staru hrvatsku književnost mogu iskoristiti ovdje.

L. T.: Da li imaš na polju muzejske struke suradnju s muzejima unutar Mađarske i u Hrvatskoj?

A. H.: Bivše kolege iz Muzeja Savaria rade u raznim muzejima u okolini, kako dobro smo povezani prijateljski i stručno. Predali smo zajednički natječaj i za otvaranje privremene izložbe jedne privatne zbirke. U tom pogledu dobro stojimo, možemo računati

Dr. Andrija Handler

jedan na drugoga, bilo kakva pomoć ili suradnja za-treba.

L. T.: Koliko znam, Muzej sadrži i knjižnicu?

A. H.: To je velika zbarka knjiga, ima više tisuća primjeraka na mađarskom, njemačkom i hrvatskom jeziku. Sada smo nabavili softver da se knjige katalogiziraju, da se tematski postave na police, želimo staviti i na našu buduću internetsku stranicu, kako bi istraživači ili amateri vidjeli naše knjige, iskoristili za diplomske radove. Budući da Muzej trenutno nema posjetitelja, latili smo se ovog posla, ionako smo s time bili u zaostatku.

L. T.: U kolikoj mjeri je pandemija utjecala na rad Muzeja?

A. H.: Jako loše, prošle godine smo bili zatvoreni na proljeće, ljeti su se otvorili muzeji, ali nitko nije od naših ljudi i naših Hrvata iz drugih regija došao pogledati Muzej, školske grupe nisu došle, a i stranci su se bojali dolaziti, bila je slaba posjećenost Muzeja zbog pandemije. Od jeseni smo opet morali zatvoriti Muzej, ne znamo do kada će ovo stanje trajati.

L. T.: Koja je bila zadnja izložba?

A. H.: U jedanaestom mjesecu prošle godine smo imali zadnju izložbu koja je bila zajednička s Institutom svetog Martina iz Sambotela.

L. T.: Koji su budući planovi Muzeja?

A. H.: Pored sređivanja knjižnice, programi ovise o financijama, želimo sačuvati Muzej da ostane kao kulturni centar gradišćanskih Hrvata bez obzira što smo daleko jedan od drugoga. Ne nadamo se tome da će na primjer iz Kemlje doći svaki put na naše priredbe zbog 150 km, ali ćemo proraditi na tome da dolaze svi Hrvati iz Mađarske, i računamo na turiste. Blizu je mali gradić, Kiseg, koji je dosta dobro turistički posjećen, njihov turistički ured ima u ponudi naše programe, isto tako sa kišeškim muzejima poput sudjelujemo u paketu zajedno sa raznim muzejima.

L. T.: Otac si dvoje djece, da li ih zanima sakralna umjetnost, hoće li oni krenuti prema hrvatskim smjerovima?

A. H.: Osnovnu školu su pohađali u Petrovom selu, do vrtića nisu ni znali mađarski, školovanje su nastavili u gimnaziji u Sambotelu, koja nije hrvatska, pohađali su kružoke hrvatskog jezika i položili hrvatski jezični ispit. Nisu htjeli, na žalost, ići u hrvatsku školu u Pečuh ili Budimpeštu, nije kao prije imati mogućnost otići u velegrad, sve se može dobiti u malim gradovima, izgleda da će daljnje obrazovanje u Budimpešti nastaviti.

L. T.: Budući da si ti muzički nastrojen, sviraš u TS Koprive, HKUD Gradišće, hoće li se pojaviti među programima glazbeni sadržaj poput crkvene ili duhovne glazbe?

A. H.: Kolege su radili takve stvari i prije nego što sam se ovdje zaposlio. Prošle godine je izdan reprint pjesmarice Jačkar, to bi se moglo prezentirati s manjim zborom. Svake su godine dosad organizirali koncerete, ali se to ne može ovdje nego u crkvi ili u Židanu u većoj dvorani. U planu je odraditi veći program, Dan muzeja, koji se veže uz Međunarodni dan muzeja, 18. svibnja, to je obiteljski program za sve generacije, otvorila bi se privremena izložba, uz to bi bile prezentacije novih izdanja koji su objavljeni zadnjih godinu dana, te koncerti na dvorištu Muzeja.

L. T.: Neka bude tako. Hvala Ti na razgovoru.

Molitva svetom Josipu za obitelj

*Sveti Josipe, vjerni čuvaru Marije i Isusa,
dolazimo danas k tebi moleći tvoju zaštitu za
naše obitelji od opasnosti, bolesti i zla.*

*Pouči nas, kao što si učio Isusa, vrijednosti rada da
možemo omiljeti Bogu po našim djelima i koristiti
naše talente i sposobnosti za dobro svih.*

*Neka nas primjer tvog života nadahne vjerno
živjeti Božje zapovijedi, da jednog dana s radošću
uđemo u vječnu ljubav Oca, Sina i Duha Svetoga.*

*O veliki sveti Bože, čuj i usliši našu
molitvu. Amen. Oče naš...*